

**Ilina Sahramäki, Pirjo Jukarainen, Ossi Kaario,
Vesa Muttilainen, Roosa Mäkelä, Tuire Salmi-Hiltunen**

Poliisi julkisen keskustelun murroksessa

**Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen
katsaus viestintää suuntaaviin tekijöihin poliisissa**

Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 21

Poliisi julkisen keskustelun murroksessa

**Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen
katsaus viestintää suuntaaviin tekijöihin poliisissa**

Ilina Sahramäki, Pirjo Jukarainen, Ossi Kaario,
Vesa Muttilainen, Roosa Mäkelä, Tuire Salmi-Hiltunen

Poliisiammattikorkeakoulu
Tampere, 2022

Iina Sahramäki, Pirjo Jukarainen, Ossi Kaario, Vesa Muttilainen,
Tuire Salmi-Hiltunen
Poliisi julkisen keskustelun murroksessa. Poliisin yhteiskunnallinen viestintä
-tutkimushankkeen katsaus viestintää suuntaaviin tekijöihin poliisissa

Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 21
ISBN 978-951-815-403-0
ISSN 2341-6394

Grano Oy, 2022

Tiivistelmä

Poliisi toimii tänä päivänä hybridisessä mediaympäristössä, joka haastaa perinteisen viranomaisviestinnän tavat ja roolit. Useat perinteiset ja digitaaliset mediat kilpailevat ihmisten huomiosta. Kiinnostavia sisältöjä tuottavat niin toimittajat, yrittäjät, poliitikot kuin kansalaisetkin, ja julkisuuden kentille syntyy monenlaisia vaikuttamisen verkostoja.

Katsaus käsittelee poliisin yhteiskunnallisen viestinnän nykytilaa, haasteita ja kehittämistarpeita vuonna 2021 toteutetun Poliisin yhteiskunnallisen viestintä-tutkimushankkeen näkökulmasta. Tutkimushanke jatkoi ja syvensi poliisissa jo tehtyä viestinnän selvitys- ja kehittämistyötä: tarkastelu ulotettiin poliisin viestinnän prosesseihin yhteiskunnallisessa viitekehyksessä ja osana kansalaisyhteiskunnassa käytävää vuoropuhelua.

Hankkeen tulokset perustuvat poliisiyksiköiden päälliköiden haastatteluihin, poliisihallinnon ja sidosryhmien edustajille osoitetun kyselyn tuloksiin, hankkeen aikana järjestettyihin työpajoihin ja tapaustutkimuksiin¹.

Katsauksen keskeinen havainto on, että poliisin viestinnän koetaan onnistuneen monin tavoin. Samalla poliisin viestintä- ja toimintakulttuurin tunnustetaan olevan murrosvaiheessa. Viestintäkulttuuri on vapautunut, ja viestintä nähdään aiempaa selvemmin osana poliisin tehtäviä. Poliisiyksiköiden välillä on kuitenkin suuria eroja siinä, missä vaiheessa muutos on. Poliisin pääasiallisena viestinnällisenä tehtävänä pidetään edelleen operatiivista tiedottamista, vaikkakin poliisipäälliköistä osa tunnistaa tarpeen laajentaa viestinnän painotuksia nykyisestä kohti ilmiöviestintää ja julkista keskustelua.

Yhteiskunnallinen viestintä on lähtökohtaisesti vuorovaikutteista: myös viestijä vastaanottaa tietoa ja näkökulmia ja mukauttaa viestintää ja toimintaa sen mukaisesti. Poliisin viestintä painottuu yhä tiedottamiseen ja on vasta kehityksessä aidosti vuorovaikutteiseksi. Julkiseen keskusteluun osallistuminen

---

¹Sahramäki, Jukarainen, Kaario, Muttillainen, Mäkelä & Salmi-Hiltunen (2022). Poliisi julkisen keskustelun kohteena. Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen katsaus journalistiseen mediaan ja poliisin viranomaisviestintään. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 22.

koetaan poliisihallinnossa kuitenkin tarpeelliseksi ja sen arvioidaan parantavan poliisitoiminnan vaikuttavuutta ja vaikuttavuuden seuranta.

Poliisi ei ole vielä täysin löytänyt omaa rooliaan ja paikkaansa julkisessa keskustelussa. Avoin julkinen keskustelu avaa tilan myönteisten seurausten lisäksi kielteisille seurauksille, kuten henkilöstön maalittamiselle ja turvallisuusilmiöiden politisoitumiselle. Kulttuuristen ja rakenteellisten esteiden madaltamisella on havaintojemme mukaan keskeinen merkitys avoimen ja vuorovaikutuksellisen viranomaisviestinnän kehittymiselle.

Katsauksen lopussa esitellään poliisin yhteiskunnallisen viestinnän konsepti, joka tiivistää keskeiset poliisin yhteiskunnallisen viestinnän kehitystä edistävät toimintamallit. Nämä poliisin yhteiskunnallisen viestinnän suuntaviivat perustuvat tekemällä oppimiseen, vastuunjaon selkeyttämiseen, esimerkiksi johtamiseen, avoimeen keskusteluun ja toimintaympäristön seurantaan.

Abstrakt

Polisen har förmåga att reagera snabbt på operativa situationer och att kommunicera om den operativa verksamheten och om tråkiga händelser i samhället. Däremot är situationer där det förs en kritisk offentlig diskussion om polisens verksamhet utmanande. För polisen erbjuder dessa situationer dock en möjlighet att utveckla interaktionen i kommunikationen och att förutse teman som väcker diskussion.

Översikten granskar den offentliga debatten om polisens verksamhet utifrån två teman: brott och missbruk som misstänks ha begåtts av polisen samt demonstrationer. I översikten granskas i synnerhet händelserna vid polisfängelset i Lahtis i februari 2019 och polisens verksamhet vid miljörelsen Elokapiņas demonstrationer i Helsingfors hösten 2020 och sommaren 2021. Fallstudiens material begränsas till nyheter i journalistiska medier och polisens myndighetskommunikation.

Översikten ger ett perspektiv på forskningsprojektet Polisens samhällskommunikation, som genomfördes 2021 och där man kartlade nuläget för polisens samhällskommunikation, dess utmaningar och utvecklingsbehov. Observationerna och resultaten från projektet behandlas också i en annan publikation¹.

Den centrala observationen i översikten är att polisenheterna just inte deltar i den offentliga debatten om misstankar om brott och missbruk som riktats mot polisen. Man deltar på ett allmänt plan i diskussionen och polisen representeras av Polisstyrelsen. I debatten förlitar sig polisen ofta på förtroende- och laglighetsretorik, vilket relativt dåligt tränger igenom nyhetsbevakningen i journalistiska medier.

Största delen av de journalistiska medierna hämtar bakgrundsuppgifter till sin fallspecifika nyhetsrapportering från domstolsbehandlingen, förundersökningsmaterialet och domarna. Utlåtanden till nyheterna ger den

---

¹ Sahramäki, Jukarainen, Kaario, Muttillainen, Mäkelä & Salmi-Hiltunen (2022). Poliisi julkisen keskustelun kohteena. Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen katsaus journalistiseen mediaan ja poliisin viranomaisviestintään. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 22.

åklagare som fungerar som undersökningsledare eller sakkunniga, såsom professorer. Istället för att vara förutseende är polisens samhällskommunikation reaktiv, och kommunikationens genomslagskraft förblir svag.

Materialet i översikten visar att polisen under granskningsperioden får mycket medieuppmärksamhet för sin verksamhet vid demonstrationerna och att polisens användning av maktmedel mycket ofta blir ett av de viktigaste temana i den offentliga debatten. Enligt observationerna beror polisens ställning i samhällsdebatten i stor utsträckning på vilken kommunikatörsroll man antar i samband med händelserna.

Hösten 2020 är polisens kommunikation reaktiv. Debatten i samband med händelserna förs i huvudsak på politisk nivå och expertnivå samt ur demonstranternas synvinkel. Polisförvaltningens perspektiv hamnar i skuggan och framstår som defensivt. Ur framförhållnings- och effektivitetssynpunkt är uppställningen inte ändamålsenlig för polisen.

Sommaren 2021 är polisens kommunikation proaktiv under händelserna. Polisen motiverar sin verksamhet och betonar förhandlingskontakten med demonstranterna. Nu blir polisen inte defensiv i sin kommunikation, även om polisens verksamhet i något skede kritiseras. I mediernas nyhetsrapportering syns polisförvaltningens representanters utlåtanden och kommentarer tydligt och de övriga experternas funderingar och utlåtanden hamnar i bakgrunden. En proaktiv, förutseende kommunikation som öppnar upp fenomenet skapar genomslagskraft för polisens kommunikation.

Reaktiv och fördröjd kommunikation leder lätt till ett kommunikationsvakuum som också kan ge utrymme för oavsiktlig och avsiktlig spridning av felaktig information. Om polisens kommentarer inte begärs, ges eller publiceras i frågor som tas upp till diskussion, grundar sig medborgarnas syn på polisens verksamhet på de tolkningar som journalister, influerare på sociala medier och andra samtalspartner gör. Det är klart att polisen inte kan ta ställning till enskilda misstankar om brott och missbruk som riktar sig mot polisen medan undersökningen eller utredningen av fallen ännu pågår. Polisen bör dock på ett allmänt plan delta i en diskussion där man dryftar polisens användning av maktmedel och etisk polisverksamhet. Denna diskussion bör vara interaktiv. Det är nödvändigt att informera om verksamhetens lagenlighet, men det ensamt räcker inte för att påverka medborgarnas åsikter och föreställningar om polisen.

Abstract

At present, the police operate in a hybrid media environment that challenges the traditional methods and roles of official communications. Many traditional and digital media compete for people's attention. Interesting contents are produced by journalists, entrepreneurs, politicians and citizens alike, and various networks of influence are created on the public scene.

The review focuses on the current status, challenges and development needs of public communication of the police, from the perspective of the research project The Public Communication of the Finnish Police, carried out in 2021. The research project continued and deepened the study and development of communications already carried out in the police: the study was extended to cover the communications processes of the police in the framework of the society and as part of the dialogue in the civil society.

Project results are based on interviews with chiefs of police units, the results of a survey targeted at representatives of the police administration and stakeholders, and workshops and case studies¹ during the project.

The key finding of the report is that communications of the police are considered quite successful in many ways, but at the same time, the communication and operational culture of the police are seen as being in a period of transition. The culture of communication has become freer than before and communication is more clearly seen as an integral part of the tasks of the police. However, there are major differences between police units as to the current stage of the change. The provision of information about operations is still seen as the primary task of police communications, even though some police chiefs recognise the need to expand the focus of communication from the current mode towards communication about phenomena and public discussion.

---

¹Sahramäki, Jukarainen, Kaario, Mutttilainen, Mäkelä & Salmi-Hiltunen (2022). Poliisi julkisen keskustelun kohteena. Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen katsaus journalistiseen mediaan ja poliisin viranomaisviestintään. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 22.

Public communication is basically interactive: the communicator, too, is a recipient of information and viewpoints and adapts the communication and activities accordingly. Communications by the police still focus on the provision of information and the development of becoming genuinely interactive is underway. However, the police administration finds it necessary to participate in public discussion and it is estimated to improve the effectiveness of police operations and monitoring of effectiveness.

The police have not completely identified their role and place in public discussion. Open public discussion gives room for not only positive consequences but negative ones as well, such as online targeting of personnel and security phenomena becoming politicised. Our observations show that lowering of cultural and structural obstacles plays a key role in the development of open, interactive communication by the authorities.

The concept presented at the end of the report for public communication of the police summarises the key operating models that promote the development of communication by the police. These guidelines for public communication of the police are based on learning by doing, clarifying the division of responsibility, leading by example, open discussion and monitoring of the operating environment.

Sisällys

Tiivistelmä.....	4
Abstrakt	1
Abstract	1
1 Johdanto	1
2 Viestintäympäristön murros ja yhteiskunnallinen viranomaisviestintä....	4
3 Havaintoja poliisin yhteiskunnalliseen viestintään vaikuttavista tekijöistä	7
3.1 Poliisin yhteiskunnalliseen viestintään vaikuttavat kulttuuriset tekijät	8
3.1.1 Viestintä poliisihallinnon ammatillisessa kulttuurissa	9
3.1.2 Poliisin rooli yhteiskunnallisessa keskustelussa	11
3.1.3 Ennakoiva ilmiöviestintä poliisissa	13
3.2 Poliisin yhteiskunnalliseen viestintään vaikuttavat rakenteelliset tekijät	16
3.2.1 Yhteiskunnallisen viestinnän vastuunjako.....	16
3.2.2 Viestinnän foorumit ja kanavat.....	18
3.2.3 Yhteiskunnallisen viestinnän tietopohjaisuus.....	19
4 Työpajojen pienryhmäkeskusteluiden havainnot	21
4.1 Hyviä kokemuksia ja yhteiskunnallista viestintää tukevia tekijöitä.....	22
4.2 Yhteiskunnallista viestintää estäviä ja haastavia tekijöitä	25
4.3 Yhteiskunnallisen viestinnän kehitys poliisissa	26
5 Johtopäätökset.....	28
Lähteet.....	35
Liitteet.....	38
Liite 1. Teemahaastatteluaineisto	38
Liite 2. Kyselytutkimus.....	40
Liite 3. Tutkimushankkeessa järjestetyt verkkotyöpajat	43
Liite 4. Kyselytutkimuksen tulokset kuvioina	45
Liite 5. Kooste hankkeen työpajoista saaduista osallistujapalautteista	48

1 Johdanto

Tässä katsauksessa raportoidaan Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen¹ tuloksia. Hanke on osa poliisin ja sisäministeriön strategioissa viestinnälle asetettujen tavoitteiden toimeenpanoa. Se vahvistaa poliisin valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun eri medioissa ja kansalaistapaamisissa, lisää poliisin näkyvyyttä ja läsnäoloa erilaisilla julkisen keskustelun areenoilla sekä tukee poliisin ja sisäministeriön strategioissa viestinnälle asetettujen tavoitteiden toteuttamista. Poliisin strategiassa vuosille 2020–2024 priorisoidaan avointa, yhdenmukaista, ymmärrettävää ja nopeaa viestintää. Lisäksi tavoitteeksi asetetaan aktiivinen osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun poliisin toimialalla. (Poliisihallitus 2020.)

Sisäministeriön hallinnonalan konsernistrategiassa korostetaan niin ikään avointa ja oikea-aikaista viestintää, joka tukee turvallisuuden tunnetta (Sisäministeriö 2019). Myös Poliisin ennalta estävän työn strategiassa 2019–2023 tuodaan esiin vuorovaikutuksen ja viestimisen merkitys ennalta estävälle toiminnalle (Sisäministeriö 2018).

Hanke toteutettiin Poliisiammattikorkeakoulussa Poliisihallituksen ja sisäministeriön rahoituksella 1.6.–31.12.2021. Tulokset perustuvat erilaisten aineistojen ja menetelmien yhdistämiseen: poliisin yksiköiden johdon haastatteluihin, poliisin ja sidosryhmien edustajille osoitetun kyselyn tuloksiin, tapaus-tutkimuksiin sekä työpajoihin, joissa kartoitettiin hyviä käytäntöjä ja etsittiin ratkaisuja tunnistettuihin haasteisiin.

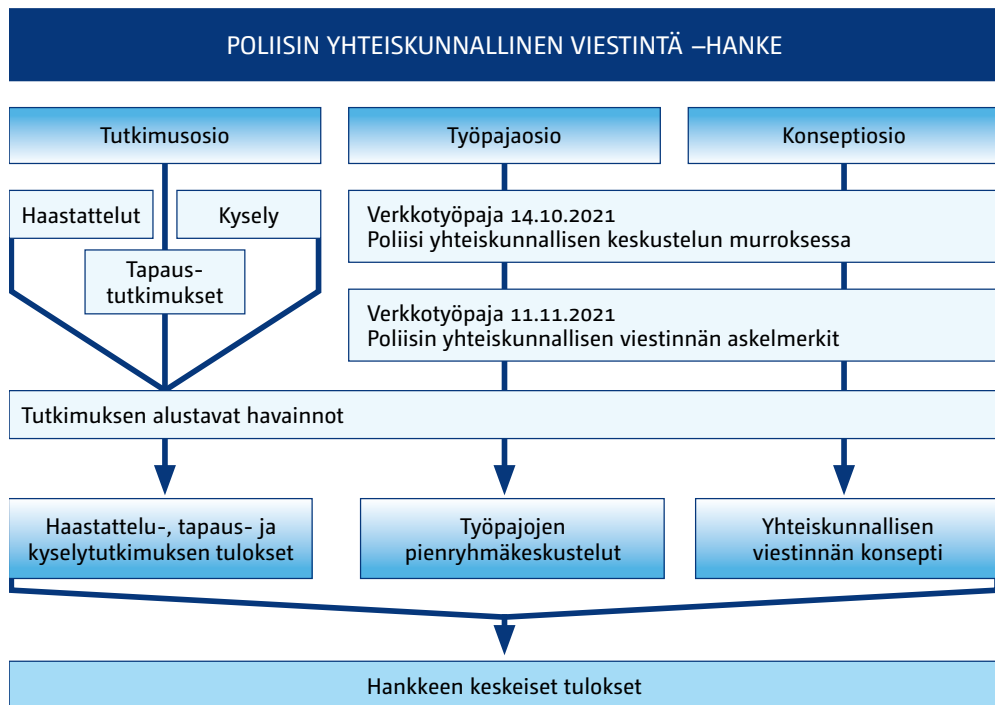
Tutkimuskysymykset olivat:

- Millainen on poliisin yhteiskunnallisen viestinnän nykytila poliisiyksiköiden näkökulmasta?
- Mitkä tekijät vaikeuttavat tai estävät poliisin osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun?
- Miten yhteiskunnallisen viestinnän tarpeet tunnistetaan ja miten tarpeisiin vastataan?

---

¹ Asettamispäätös POL-2021-51129.

Hanke koostui tutkimus-, työpaja- ja konseptiosioista ja sisälsi sekä käsitteellistä että empiiristä tarkastelua (kuvio 1). Tutkimusosiossa haastateltiin poliisiyksiköiden päälliköitä ja toteutettiin kysely² viestintäpäälliköille, apulaispoliisipäälliköille, sektorijohtajille, sisäministeriön hallinnonalan ja sidosryhmien edustajille. Tutkimusosiossa koottujen tietojen pohjalta tuotettiin myös tapaustutkimus, jonka keskeiset tulokset on raportoitu erillisessä julkaisussa³ (Sahramäki et al. 2022). Poliisihallinnon ja sidosryhmien edustajille järjestettiin syksyllä 2021 kaksi työpajaa, joissa syvennettiin hallinnon sisäistä keskustelua yhteiskunnallisesta viestinnästä. Konseptiosiossa luotiin tutkimus- ja työpajaosioiden rinnalla suuntaviivat yhteiskunnallisen viestinnän kehittämistyön tueksi.

Kuvio 1. **Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen rakenne**

² Tutkimuslupa POL-2021-64836.

³ Sahramäki, Jukarainen, Kaario, Muttillainen, Mäkelä & Salmi-Hiltunen (2022). Poliisi julkisen keskustelun kohteena. Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen katsaus journalistiseen mediaan ja poliisin viranomaisviestintään. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 22.

Poliisin viestintää on tarkasteltu ja kehitetty useissa hankkeissa viime vuosina. Niistä keskeisimpiä ovat Ellun Kanojen (2019, 2020) tuottamat selvitykset ja Aula Researchin (2018, 2021) sidosryhmäkartoitukset. Selvitysten tavoitteena on ollut osaltaan tukea poliisin toimintaedellytyksiä luomalla viestinnän strategisia työkaluja ja tehostamalla poliisin viestintää keskeisten sidosryhmien ja päättäjien kanssa. Luonnosvaiheessa olevan vaikuttaja- ja sidosryhmäviestinnän konseptin keskeisinä tavoitteina on 1) lisätä alueellisia kohtauksia sidosryhmien ja niitä edustavien päättäjien kanssa, 2) lisätä vuoropuhelua ja läsnäoloa julkisessa keskustelussa, 3) viestiä oikea-aikaisesti, ennakoiden ja yhdenmukaisesti sekä 4) saada sidosryhmät ja päättäjät mukaan viestimään poliisissa tunnistettuihin haasteisiin asenteiden ja toivotun käyttämisen saralla.

Aiemmat selvitykset ovat tarjonneet arvokasta tietoa poliisin viestinnästä, sen tulevista kehityssuunnista ja tavoitteista. Lisäksi ne ovat osaltaan vahvistaneet organisaation sisäistä keskustelua ja pohdintaa poliisin viestinnän tulevaisuudesta. *Poliisin yhteiskunnallinen viestintä* -tutkimushankkeen tavoitteena on ollut jatkaa ja syventää jo tehtyä työtä ulottamalla tarkastelu yhteiskunnallisen viestinnän viitekehykseen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävään vuorovaikutukseen. Hanke on tuottanut uutta tietoa poliisin yhteiskunnallisen viestinnän nykytilasta, haasteista ja kehittämistarpeista.

Tässä katsauksessa avataan lyhyesti viestintäympäristön murrosta ja yhteiskunnallisen viestinnän käsitettä (luku 2), raportoidaan haastattelu- ja kyselytutkimuksen tulokset (luku 3) ja kuvataan työpajoihin liittyneen pienryhmätyöskentelyn keskeiset havainnot (luku 4). Lopuksi esitetään hankkeen johtopäätökset ja esitellään poliisin yhteiskunnallisen viestinnän konsepti (luku 5). Katsauksen tekstiin on lihavoitu keskeiset avainsanat. Liitteissä 1–5 raportoidaan tarkemmin tutkimuksessa hyödynnetyt menetelmät ja aineistot.

2 Viestintäympäristön murros ja yhteiskunnallinen viranomaisviestintä

Viestintäympäristön murros ja toimintaympäristön jatkuva liikehdintä korostavat ennakoivan ja vaikuttavan viranomaisviestinnän tarvetta. Tieto- ja viestintäteknikka ovat nopeuttaneet kommunikaatiota ja lisänneet saatavilla olevan tiedon määrää. Samalla erilaiset ilmiöt, joissa totuutta vääristellään harkitusti, ovat lisääntyneet (Gaber 2016; McIntyre 2018; Fielding 2021). Viestinnän toimintaympäristön muutosta voidaan kuvata myös erottamalla toisistaan ensimmäinen ja toinen media-aika, joista ensimmäisessä korostui viestinnän yksisuuntaisuus ja jälkimmäisessä viestinnän **vuorovaikutuksellisuus** ja kaksisuuntaisuus (Aula, Matikainen & Villi 2008, 12).

Voidaankin puhua uudesta **hybridisestä mediaympäristöstä**, jonka pelikentällä voittajiksi selviytyvät pelaajat, jotka pystyvät hyödyntämään moninaisia keinoja saavuttaakseen suuren medianäkyvyyden (Ikäheimo & Vahti 2021). Media- ja vaikuttamisympäristön murrosta voidaan lähestyä viiden teesin näkökulmasta (Vahti 2021):

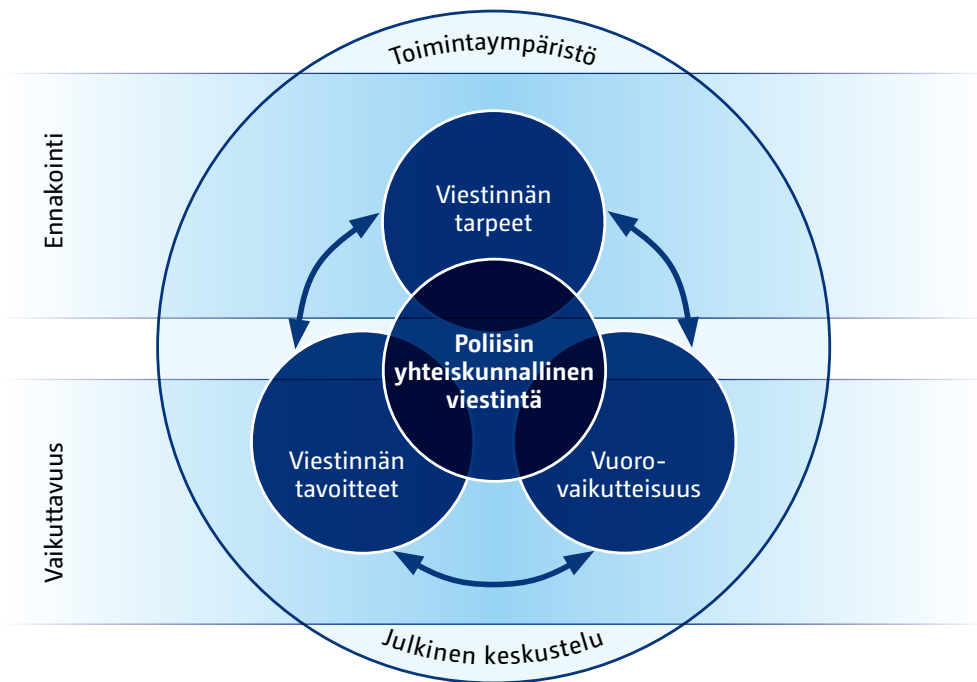
1. Viestintäympäristön digitaalinen murros vertautuu laajuudeltaan ja kattavuudeltaan kirjapainotaidon keksimiseen.
2. Vallitseva viestintäteknologia vaikuttaa viestintä- ja vaikuttamistapojen ohella myös sisältöön.
3. Mediaympäristön haavoittuvuudet ovat lisääntyneet.
4. Sosiaalisen median demokratialupausta ei ole lopullisesti menetetty.
5. Tarvitaan tietoisia toimenpiteitä, jotta synkimmät tulevaisuuden kehityssuunnat voidaan välttää.

Poliisiorganisaatiot ovat kohdanneet **sosiaalisen median** tuomat haasteet. Tieto leviää nopeasti ja laajalle tavalla, johon organisaatioiden on vaikea vaikuttaa. Samalla hallitsemattomasti leviävä tieto voi haitata organisaation mainetta. (Hand & Ching 2020; Walsh & O'Connor 2019.) Sosiaalisen median käytön myötä myös toimittajien rooli poliisin viestien välittäjänä on murroksessa. Nykyisessä viestintäympäristössä poliisi osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun suoraan omilla sosiaalisen median kanavillaan (Grygiel & Lysak 2020).

Kansainvälisissä tutkimuskirjallisuudessa on tunnistettu rakenteellisia ja kulttuurisia esteitä, jotka vaikeuttavat poliisin osallistumista sosiaalisen median välityksellä käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Nämä esteet vaikuttavat laajemminkin koko verkkopohjaiseen hallintoon.

Rakenteelliset esteet ovat moninaisia. Aktiivinen läsnäolo sosiaalisen median foorumeilla vaatii paljon resursseja. Toiminta sosiaalisessa mediassa tulisi myös kytkeä osaksi muita toiminnallisia prosesseja. Poliisin ammattikulttuuriin liittyvät piirteet vaikuttavat myös julkiseen keskusteluun osallistumiseen. Esimerkiksi poliisiorganisaatioille tyypillinen hierarkkinen viestintäkulttuuri ja operatiivisen tiedottamisen perinne luovat haasteita mukautua sosiaalisen median alati muuttuviin maisemiin. (Dekker, van den Brink & Meijer 2020.)

Lisähaasteita luo sosiaalisen median ja laajemman yhteiskunnallisen viestinnän vuorovaikutuksellisuus, joka edellyttää, että toisten esittämiä näkökulmia on kyettävä ymmärtämään ja niihin on usein myös tarpeellista reagoida (Macnamara 2016). Tutkimusten mukaan poliisin toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan enemmän sen perusteella, mitä poliisi viestii, kuin mitä turvallisuustilanteesta kertovat tilastot osoittavat (Ho & Cho 2017).

Kuvio 2. Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän kehä

Viestinnällä tarkoitetaan tässä raportissa toimintaa, jossa käsitellään viestejä ja omaksutaan yhteisiä toimintatapoja. Edellä esitettyjen havaintojen perusteella poliisin yhteiskunnallista viestintää voidaan kuvata kuviossa 2 esitetyn kehän avulla. Viranomaistoimintaan liittyvien viestinnän **tarpeiden** lisäksi viestintään liittyy ajatus **tavoitteellisuudesta** (Hirvonen et al. 2020, 15). Laajasti ymmärrettynä yhteiskunnallisen viestinnän tavoitteena on osallistaa kohderyhmiä sekä laajempaa yleisöä pohtimaan ja ajattelemaan käsillä olevaa teemaa. Tämän prosessin kautta on myös mahdollista vaikuttaa yhteiskunnassa vallitseviin asenteisiin.

Lisäksi poliisin yhteiskunnallisen viestinnän tavoitteena on kuulla sidosryhmien näkemyksiä poliisiin liittyvistä asioista ja toisaalta lisätä poliisin ymmärrystä eri väestöryhmien odotuksista. Yhteiskunnallisen viestinnän prosessimaisuuteen kuuluu näin ollen kahden- tai monenvälinen **vuorovaikutteisuus**, jossa myös viestijä vastaanottaa tietoa ja näkökulmia sekä mukauttaa omaa viestintäänsä ja toimintaansa näiden mukaan. (Högström 2002, 56–58.) **Tarve ennakointiin ja vaikuttavuuteen** läpileikkaavat toimintaympäristön ja poliisin toimialaan kuuluvan julkisen keskustelun.

3 Havainnot poliisin yhteiskunnalliseen viestintään vaikuttavista tekijöistä

Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeessa hyödynnettiin seuraavanlaisia menetelmiä ja aineistoja, jotka tukivat toisiaan ja tuottivat moniulotteisen kuvan poliisin yhteiskunnallisesta viestinnästä:

- poliisiyksiköiden päälliköiden (n=14) teemahaastattelut elo-syyskuussa 2021
- haastatteluja täydentävä kysely poliisihallinnon ja sidosryhmien edustajille (n=53) marraskuussa 2021
- verkkotyöpajat poliisihallinnon ja sidosryhmien edustajille lokakuussa (n=58) ja marraskuussa (n=53) 2021
- tapaustutkimus muutamista huomattavaa julkisuutta saaneista poliisin toimintaan liittyvistä tapahtumista aikavälillä 2019–2021 (Sahramäki et al. 2022).

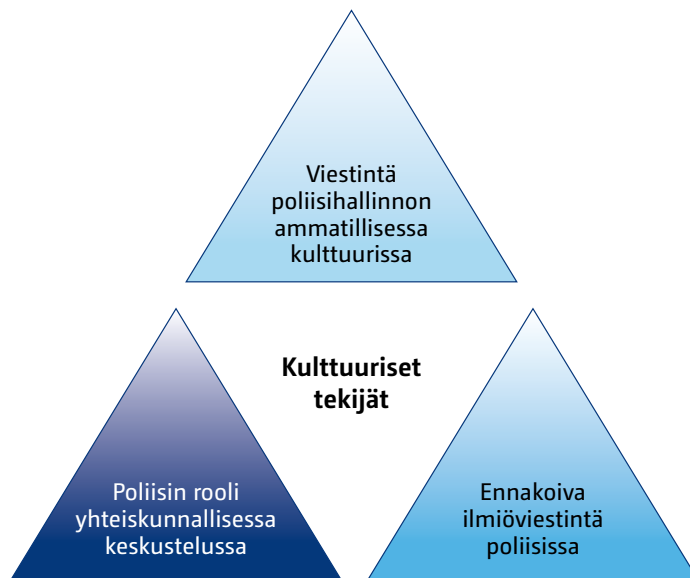
Kyselytutkimuksen tuloksissa tulee huomioida verrattain alhainen vastausprosentti (26%) ja vastaajamäärä (n= 53). Kyselytutkimusta voidaan pitää kokonaisuudessaan korkeintaan suuntaa-antavana ja haastattelututkimusta täydentävänä. Kyselyn tuloksia käsitelläänkin tässä luvussa varsin yleisesti. Kyselyn kysymyksistä ja vastauksista on lisätietoa liitteissä 2 ja 4.

Kyselyyn vastanneilla oli mahdollisuus lisätä ja täydentää monivalintakysymysten vastauksia avoimilla palautteilla. Avoimet vastaukset on raportoitu verrattain tarkasti kattavan kokonaiskuvan luomiseksi poliisin viestinnän nykytilasta, haasteista ja kehityssuunnista: haastatteluaineistossa käsitellään poliisiyksiköiden päälliköiden näkemyksiä, kun taas avoimissa vastauksissa painottuvat viestinnän asiantuntijoiden havainnot ja kokemukset.

Tutkimusmenetelmät ja -aineistot on kuvattu tarkemmin liitteissä 1–5. Seuraavassa raportoidaan tutkimushankkeessa tehtyjen teemahaastatteluiden ja kyselytutkimuksen tulokset.

3.1 Poliisin yhteiskunnalliseen viestintään vaikuttavat kulttuuriset tekijät

Tutkimushankkeen aineistot tuovat esiin erilaisia poliisiorganisaation kulttuuriin ja sitä laajempaan kulttuuriseen kontekstiin liittyviä tekijöitä, jotka vaikuttavat poliisin yhteiskunnalliseen viestintään. Nämä tekijät voidaan jakaa kolmeen laajaan teemaan: 1) viestintä poliisihallinnon ammatillisessa kulttuurissa, 2) poliisin rooli yhteiskunnallisessa keskustelussa ja 3) ennakoiva ilmiöviestintä poliisissa (kuvio 3). Teemat ovat osittain päällekkäisiä ja muodostavat yhdessä kokonaiskuvan poliisin yhteiskunnallista viestintää haastavista tekijöistä sekä niihin liittyvistä kokemuksista ja näkemyksistä. Näitä teemoja avataan seuraavaksi haastatteluaineiston ja kyselytutkimuksen näkökulmasta.

Kuvio 3. Poliisin yhteiskunnalliseen viestintään vaikuttavat kulttuuriset tekijät

3.1.1 Viestintä poliisihallinnon ammatillisessa kulttuurissa

Kaikki haastatellut poliisiyksiköiden päälliköt tunnistivat poliisin viestintäkulttuurin olevan murroksessa. Yksiköiden välillä oli kuitenkin huomattavia eroja viestinnän nykytilassa. Esimerkiksi osassa yksiköistä operatiivisen tiedottamisen prosessien kehittäminen oli vielä kesken. Joissakin yksiköissä operatiivinen tiedottaminen toimi hyvin, mutta ilmiötason viestintää oltiin vasta pohittamassa. Osa yksiköistä oli jo kehittänyt valmiuksia strategiseen ja ilmiötason viestintään. Jotkut yksiköt olivat liittäneet viestintään myös ajatuksen poliisin ”markkinoinnista” eli poliisin asiantuntijuuden ja tiedon tarkoituksenmukaisesta tuomisesta yhteiskunnallisen keskustelun eri foorumeille.

Haastatellut arvioivat myös poliisin **toimintakulttuurin muuttuneen**: viestintä hahmotetaan nykyään aiempaa selvemmin kiinteäksi osaksi poliisin muita tehtäviä. Osa haastatelluista näki selvästi tarpeelliseksi laajentaa viestintää operatiivista tiedottamisesta kohti ilmiöviestintää. Samalla tunnistettiin tarve osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja tähän suhtauduttiin pääsääntöisesti myönteisesti. Haastatteluissa viitattiin myös tietynlaiseen **viestintäkulttuurin vapautumiseen**. Viestinnän ei koettu enää aiheuttavan poliisihallinnon sisä- tai ulkopuolella sellaisia seurauksia, jotka loisivat viestinnälle ylityspääsemättömiä esteitä. Näistä näkemyksistä huolimatta viestintä keskittyy tällä hetkellä yksiköissä kuitenkin suurelta osin reaktiiviseen ja operatiiviseen tiedottamiseen eri viestinnän kanavilla.

Haastatteluissa peräänkuulutettiin tarvetta kehittää toimintoja siten, että viestintä integroituisi aiempaa selkeämmin poliisihallinnon **prosesseihin ja rakenteisiin**. Poliisiyksiköiden päälliköillä oli erilaisia näkemyksiä siitä, miten tämä toteutettaisiin. Osa toivoi viestinnän sisällyttämistä selkeämmin poliisihallinnon virkojen tulostavoitteisiin. Osa haastatelluista puolestaan näki mahdollisuudet viestinnän kehittämiseen heikkoina, sillä resurssit eivät mahdollista viestintäasiantuntijoiden rekrytointia tai suurempaa panostusta viestintään.

Toimintakulttuurin murroksesta huolimatta viestintää kuvailtiin haastatteluissa edelleen usein perustehtävään kuulumattomana lisätehtävänä. Lähes poikkeuksetta viestintä

”Se (viestintä) nähdään osana omaa johtamista ja osana omaa työtä ja tuntuu, että tiettyyn rajaan asti on jopa sellaista innokkuutta, että ihmiset haluavat olla ainakin tiettyyn rajaan asti vähän itsekin esillä. -- tietysti se teettää vähän lisätöitä, eihän siitä mihinkään pääse.”

- Poliisiyksikön päällikkö (K)

hahmottui haastatteluissa henkilösidonnaisena tehtävänä, jota hoidettiin lisätyönä poliisin lakisäätöiden tehtävien ohessa. Kuten edellä todettiin, vain harvoissa haastatteluissa viestinnästä annettiin kuva poliisitoimintaa tukevana tai siihen keskeisesti kuuluvana tehtävänä. Tämän nähtiin liittyvän osittain sukupolvien välisiin eroihin. Esimerkiksi eräs haastateltava kuvasi tahtotilan viestintään löytyvän nuoremasta polvesta, kun taas vanhemmalla polvella olisi hallussaan viestinnässä tarvittavaa tietoa. Toisaalta kaikki poliisiyksiköiden päälliköt eivät kokeneet päällystön suhtautuvan viestintään näin varauksellisesti. Organisaatiokulttuuri on siis hiljalleen muuttumassa ja poliisiyksiköiden päällystö on keskeisessä roolissa tämän muutoksen johtamisessa.

Haastatteluissa keskusteltiin myös niistä haasteista, jotka muodostavat reunaehdoja yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiselle ja johtavat esimerkiksi vähäiseen sosiaalisen median käyttöön. Poliisiyksiköiden päälliköt nostivat esiin sekä myönteisiä että kielteisiä seurauksia. Useat haastateltavat kokivat, että on tarpeen punnita huolella niitä riskejä, joita julkiseen keskusteluun osallistumiseen liittyy. Useissa haastatteluissa pohdittiinkin sitä, uskalletaanko julkiseen keskusteluun osallistua. Esteiksi nähtiin esimerkiksi altistuminen maalittamiselle, jossa yksi tai useampi toimija yllyttää hyökkäämään yksittäisen viranhaltijan kimppuun ja pyrkii rapauttamaan tätä kautta koko viranomaisinstituutioon kohdistuvaa luottamusta.

Toisaalta haastatteluissa korostui tarve hyväksyä virheiden, ylilyöntien ja väärin tulkintojen mahdollisuus osana yhteiskunnallista keskustelua. Tämä poliisin viestinnän **virheettömyysvaatimus** onkin yksi keskeinen este yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiselle. **Keskustelun politisoituminen** yhdessä virheettömyysvaatimuksen kanssa ylläpitää varauksellista suhtautumista yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiselle. Osa haastateltavista korosti myös lain asettamia reunaehdoja ja viittasi esimerkiksi julkisuuslain tulkintaan. Poliisi on käynyt keskustelua lain tulkinnasta ja muun muassa perustellut Poliisihallituksen laatimaa ohjeistusta sekä erityisesti julkisuususkäsi kirjaa ja sen perusteita.⁴

---

⁴ Aihetta on käsitellyt esimerkiksi poliisiylitarkastaja Niina Uskali blogitekstissään ”Poliisin näkemyksiä julkisuuslain mukaisesta arvioinnista”.
www.Poliisi.fi/ajankohtaista/Blogi.

3.1.2 Poliisin rooli yhteiskunnallisessa keskustelussa

Poliisin roolille yhteiskunnallisena keskustelijana asetettiin haastatteluissa useita reunaehtoja. Aktiivisemman roolin omaksumisen koettiin vaativan nykyistä selvempiä valtakunnallisia linjauksia. Samalla osassa haastatteluissa tuotiin esiin yhteiskunnallinen viestintä mahdollisuutena nostaa esiin ilmiöitä, joista myös poliittisten päättäjien tulisi olla tietoisia. Tämä näkyi esimerkiksi kommenteissa, joissa kuvailtiin tarvetta pitää poliisin toimialaan liittyviä ilmiöitä esillä muulloinkin kuin vain budjettiin liittyvään keskusteluun kytkeytyen.

Pääosin näkökulmat heijastelivat poliisin tehtävää operatiivisena tiedottajana, jonka osallistuminen ilmiötason keskusteluun nähtiin osittain ylittävän poliisille määritellyn roolin. Ilmiötasolla käytävän keskustelun koettiin usein olevan sekä poliittista että normatiivista, joista molemmat nähtiin poliisille vieraiksi keskustelun tavoiksi. Samalla kuitenkin useissa haastatteluissa todettiin, että yhteiskunnassa olisi tilausta poliisin nykyistä **aktiivisemmalle roolille** julkisessa keskustelussa. Erään haastateltavan mukaan poliisin ei tulisi esimerkiksi lukkiutua lähtökohtaan, jonka mukaan keskeneräisiä esitutkintoja ei kommentoida. Yksittäistä tutkintaa sivuavaa aihetta voitaisiin kuitenkin käsitellä yleisemmin ilmiötasolla.

On olennaista huomata, että osa päälliköistä koki poliisin osallistuvan jo nyt aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun. Osa taas pohti sitä, milloin kyse on ylipäätään yhteiskunnallisesta keskustelusta ja milloin viestintä on yhteiskunnallisesti vaikuttavaa. Tässä yhteydessä kysyttiin esimerkiksi sitä, onko alueellisella tasolla käytävä sidosryhmäkeskustelu kuntapäättäjien kanssa vaikuttavaa yhteiskunnallista viestintää. Poliisiyksiköiden päälliköt kokivat vaikuttajaviestinnän ja sidosryhmäviestinnän olevan luonteva osa tehtäviä etenkin toimijoiden välisissä tapaamisissa ja perinteisissä sidosryhmäverkostoissa. Eräissä haastatteluissa viitattiin esimerkiksi vaikuttamiseen suljettujen ovien takana sen sijaan, että keskustelu käytäisiin julkisilla foorumeilla.

”Jos poliisi ei tähän viestintään ja näihin vaikeita asioita koskevaan julkiseen keskusteluun osallistu, sen keskustelun käyvät muut toimijat ja poliisi seuraa sivusta, vaikka poliisilla olisi kyseistä asiaa koskevaa ensilinjan tietoa huomattavankin paljon.”

- Poliisiyksikön päällikkö (H)

”Ihmiset näkevät kuitenkin poliisin luotettavuuden osittain perustuvan siihen, että se on näistä yhteiskunnallisista kähinöistä irti.”

- Poliisiyksikön päällikkö (F)

Yhteiskunnallisen viestinnän **vuorovaikutuksellisuus** on vielä verrattain uutta poliisihallinnossa. Useat päälliköt kokivat poliisilla olevan verrattain vähän mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, millaisia teemoja ja asioita medioissa nostetaan julkiseen keskusteluun. Haastatteluissa viitattiin esimerkiksi toimittajien aloitteellisuuteen ja heidän intressiensä vaikutukseen siitä, millaisia uutisia medioissa välitetään.

Poliisipäälliköiden pohdinnassa nousi esiin myös kysymys **seurauksista**, mikäli poliisin ottaisi aktiivisemmän roolin yhteiskunnallisessa keskustelussa. Eräs poliisipäällikkö pohti esimerkiksi, ajautuuko poliisi ohjallemaan tarpeettomasti yhteiskuntaa, mikäli ilmiöviestintää kehitetään hallinnossa suuntaan, jossa poliisi pohtii ilmiöiden syitä ja seurauksia. Toinen päällikkö puolestaan näki haasteena sen, että syiden ja seurausten pohdinnassa otettiin helposti kantaa toisen viranomaisen toimialaan, mikä sopii huonosti suomalaiseen yhteiskuntaan.

”Minusta se ei ole hyvä asia, jos poliisi rupeaa säätelemään tai sanelemaan ihmisille hyvän elämän sisältöä, että miten tätä elämää pitäisi elää. Näen enemmänkin poliisin taustalla.”
- Poliisiyksikön päällikkö (D)

Kyselytutkimuksessa poliisin näkyvää roolia julkisessa keskustelussa ja pyrkimystä vaikuttaa rikollisuuden ilmiöihin viestinnän keinoin pidettiin toivottavana (liite 4). Kyselyyn vastanneilla oli kuitenkin vaihtelevia näkemyksiä siitä, näyttäytykö poliisi lähestyttävänä ja vuorovaikutuksellisenä julkisen keskustelun osapuolena.

Kyselyn avoimissa vastauksissa tarkennettiin, että poliisi ei näyttäydy yhteisestä aktiivisena tai vuorovaikutteisena. Vastauksissa toistuikin tarve poliisin viestinnän laajemmalle vuorovaikutteisudelle, rohkeudelle ja **oma-aloitteisuudelle**. Poliisilla ei esimerkiksi ole omaa, vaikuttajayhteisölle leviävää ammatillista lehteä. Poliisin edustajat, varsinkaan yksiköiden johto, eivät kirjoita lehtiin juuri lainkaan. Poliisin sosiaalisen median ohjeistuksen nähtiin rajoittavan yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumista.

Vastaajat kokivat, että poliisilla on **ainutlaatuinen rooli** suomalaisessa yhteiskunnassa. Poliisilla on asiantuntemusta ja alueellisesti ehkäpä parhain kuva siitä, millainen toimintaympäristö on. Toisaalta vastauksissa nostettiin esille, että muiden toimintaympäristön toimijoiden havainnot täydentävät poliisin havainnot ja ne tulisi ottaa huomioon.

Vastaajat korostivat, että poliisissa julkisuutta ei aina nähdä **työkaluna**, jolla voitaisiin edistää poliisin tavoitteita ja yleistä turvallisuutta. Julkiseen keskusteluun osallistutaan, mutta keskustelun avaus tapahtuu usein toisen viranomaisen tai muun toimijan aloitteesta. Eräässä vastauksessa todettiin myös, että median näkökulmasta suurten poliisipiirien johto ja vastuualueet jäävät vieraksi.

Vastaajat näkivät poliisin viestinnän **henkilösidonnaisena**. Kaikille julkisuudessa oleminen ja viestiminen ei ymmärrettävästi ole luontevaa. Viestintä koetaan jo valmiiksi raskaan työtaakan lisänä, johon ei välttämättä ole aikaa. Kaikesta poliisitoiminnasta ei välttämättä viestitä, jos viestinnästä vastaava henkilö ei koe viestintää itselleen ominaiseksi.

Poliisin tulisi oikoa mahdollisia **väärinymmärryksiä**, jotta kuva poliisin puolueettomuudesta ei heikentyisi. Poliisin tulisi pyrkiä lisäämään luotettavuutta myös kehittämällä ja tuomalla esiin poliisin ymmärrystä eri vähemmistöistä. Eräässä vastauksessa todettiin, että poliisin tulisi olla nykyistä enemmän myös asiantuntijaorganisaatio, ja keskusteluun osallistujat tulisi nähdä oman alansa asiantuntijoina.

3.1.3 Ennakoiva ilmiöviestintä poliisissa

Yhteiskunnallinen viestintä kietoutui haastatteluissa vahvasti vaikuttajaviestintään ja poliittiseen vaikuttamiseen, kuten poliisin rahoitusta koskevaan keskusteluun osallistumiseen. Ennakoiva viestintä, johon kuuluisi vaikuttajien ja muiden keskeisten sidosryhmien tapaamisten lisäksi julkista keskustelua kansalaisten kanssa, on jäänyt poliisin yksiköissä toistaiseksi vähäiseksi. Useat poliisiyksiköiden päälliköt huomauttivat, että **ajattelutavan** tulisi muuttua, mikäli ennakoivaa ilmiöviestintää halutaan kehittää. Esimerkiksi eräs päällikkö alleviivasi poliisilaitoksen tehtävää operatiivisena toimijana, joten myös viestinnän tulisi liittyä päivittäisiin operatiivisiin tehtäviin.

Ennakoivan viestinnän hyödyt nähtiin kuitenkin pääsääntöisesti valjastamisen arvoisiksi. Haastateltavien mukaan ennakoiva viestintä poliisin toimintaympäristöön kuuluvista ilmiöistä voi parhaimmillaan ehkäistä rikollisuutta ja kasvattaa ennaltaehkäisevästi yleisön tietoisuutta tulevaisuuden turvallisuushaasteista. Niin sanottuja heikkoja signaaleja eli ”ensioireita” uusista ilmiöistä saadaan poliisin analyysitoiminnasta, sidosryhmiltä tai

päivittäisen operatiivisen toiminnan myötä. Toisaalta, eräs haastateltava totesi, että monesta nyt ajankohtaisesta sisäisen turvallisuuden ilmiöstä on ollut jo pitkään nähtävissä merkkejä, mutta niistä ei silti ole haluttu keskustella ennakoivasti. Vastaavasti toinen haastateltava huomautti, että ennakoiva viestintäkään ei aina ole tuottanut toivottuja tuloksia, vaikka sitä olisi yritettykin.

”Meiltä puuttuu järjestelmä, jolla seurataan yhteiskunnallista keskustelua. Nykyiset järjestelmät eivät riittävästi mielestäni tuota sellaista tietoa. -- mielestäni sekin [operatiivisen viestinnän tuottama vuorokausiraportti] on vähän turhan paljon pääkaupunkiseutu- tai Etelä-Suomi-keskeistä, hyvin pitkälle sisältö tulee sieltä. Unohdetaan, että meillä on Kehä kolmosenkin ulkopuolella toimintaa.”
- Poliisiyksikön päällikkö (A)

Vaikka poliisilaitoksissa oli viestitty ilmiöistä vielä verrattain vähän, haastattelussa pohdittiin ja visioitiin ilmiöviestinnän mahdollisuuksia, toteuttamista ja osatekijöitä. Haastateltavat nostivat yhdeksi keskeiseksi kysymykseksi sen, millainen viestintä ilmiöistä on **tarkoituksenmukaista** alueellisesti ja millainen valtakunnallisesti. Osa haastateltavista totesi jokaisen puhuvan oman alueensa näkökulmasta, kun taas yleisemmistä toimintaympäristön muutoksista viestimisen ja strategisen viestinnän nähtiin kuuluvan Poliisihallitukselle.

Suuressa osassa haastatteluista korostettiin **Poliisihallituksen keskeistä roolia** erilaisista sisäisen turvallisuuden ilmiöistä viestittäessä. Keskushallinnolta toivottiin mandaattia, esimerkin näyttämistä ja rohkaisua sekä viestinnän prosessien selkeyttämistä. Yhtenä vaihtoehtona esitettiin esimerkiksi valtakunnallisesti tunnistettujen ilmiöiden nostamista keskusteluun yhtenä rintamana Poliisihallituksen antaman tuen ja suuntaviivojen avulla.

Poliisihallituksen käytännön tuen ja kokemusten jakamisen nähtiin edistävän myös yksiköiden oman ilmiötason viestinnän kehitystä. Tätä pidettiin myös mahdollisuutena tukea yksiköiden ilmiötason viestintää tarjoamalla käytännön tukea ja jakamalla kokemuksia. Yhteisen ydinviestin määrittelyn nähtiin myös vähentävän haastattelussa selkeästi esiinnoussutta epärointiä siitä, onko ilmiöstä tarpeeksi **tietoa** ja onko saatavilla oleva tieto tarkoituksenmukaista ja luotettavaa. Myös median intressien ja toimintatapojen nähtiin vaikuttavan siihen, minkä tahon kannanottoja ja näkökulmia ilmiöistä uutisointiin pyydetään.

”Kyllä ne [ilmiöt] nousevat täällä paikallisesti automaattisesti esille, eli en näe tarvetta sellaisena kovana yhteiskunnallisena keskustelijana olla mukana. Toki, jos on, niin Poliisihallituksella on minun mielestäni se rooli, että se on sitten [se] joka valtakunnan tasolla miettii näitä.”
- Poliisiyksikön päällikkö (E)

Lähes kaikissa haastatteluissa puhuttiin viestinnän alueellisuudesta ja esimerkiksi alueellisen median halusta keskittyä poliisin operatiiviseen toimintaan: paikalliset lehdet nostavat keskusteluun paikallisia teemoja ja tapah-tumia. **Alueellisuuden** korostumisen vuoksi haastatteluissa pohdittiin muun muassa, kuinka paljon yleisiä ilmiöihin liittyviä teemoja saataisiin tosiasias-sa mediassa näkyviin ja millaisia reaktioita se aiheuttaisi yleisössä. Osa haas-tatteluista koki ilmiöviestinnän aiheuttavan turvattomuuden tunnetta alueella. Osa puolestaan koki tämän huolen perusteettomaksi, sillä pidemmällä aika-välillä viestinnän koettiin parantavan turvallisuuden tunnetta ja jopa ehkäise-vän epätoivottuja ilmiöitä yhteiskunnassa.

Kyselyyn vastanneet pitivät toivottavana, että poliisi nostaisi alustavia arvioi-ta ja havaintoja toimialansa muutoksista ennakoivasti julkiseen keskusteluun (liite 4). Samalla poliisin viestinnän turvallisuuteen liittyvistä ilmiöistä nähtiin ennaltaehkäisevän rikollisuutta. Tällä hetkellä poliisin osallistumisen julki-seen keskusteluun poliisin toimialaan kuuluvista teemoista koettiin kuitenkin vaihtelevana ja kausittaisena.

Kyselyn avointen vastausten mukaan toimintaympäristön nopeat muutokset vaativat nopeaa **reagointivalmiutta** ja osaamista tilanteen mukaiselta ope-ratiiviselta viestinnältä. Poliisi on yleensä ensimmäinen viranomainen, joka havaitsee yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvät heikot signaalit. Poliisin tulisi olla valmis yhteiskunnalliseen keskusteluun nousevista aiheista ja niiden vai-kuuksista sekä yksilöihin ja yhteisöihin että lainsäädäntöön ja poliisiin.

Ilmiöiden esiin nostaminen luo myös haasteita: miten poliisin tulisi viestiä yh-teiskunnallisista teemoista ja toimintaympäristön muutoksista ilman kuvaa poliisin puolueellisuudesta. Poliisi tarvitsisikin **yhteistä keskustelua**, peli-sääntöjä ja viestinnän harjoittelua ilmiötason asiantuntijuuden esiin tuomi-seksi.

Systemaattinen arviointi siitä, mistä kehityskuluista tulisi kertoa aktiivisesti julkisuuteen ja mistä ei, on tärkeää. Niihin asioihin, jotka vaikuttavat suoraan tai epäsuorasti turvallisuuteen tai turvallisuuden tunteeseen, tulisi ottaa kan-taa viipymättä. Viestinnässä tulisi siirtyä lyhyen tähtäimen näkökulmasta pit-kään tähtäimeen ja pohtia, miten viestintä voisi vaikuttaa tulevaisuuden kehi-tyskulkuihin.

3.2 Poliisin yhteiskunnalliseen viestintään vaikuttavat rakenteelliset tekijät

Kulttuuristen tekijöiden lisäksi aineistosta on tunnistettavissa rakenteellisia tekijöitä, jotka vaikuttavat poliisin yhteiskunnallisen viestinnän nykytilaan ja kehityssuuntiin. Rakenteelliset tekijät voidaan jakaa edelleen kolmeen laajaan teemaan: 1) yhteiskunnallisen viestinnän vastuunjako, 2) viestinnän foorumit ja kanavat ja 3) yhteiskunnallisen viestinnän tietopohjaisuus (kuvio 4). Yhdessä nämä teemat muodostavat poliisin yhteiskunnalliselle viestinnälle sekä reunaehtoja että hyödynnettävissä olevia mahdollisuuksia. Näitä teemoja avataan seuraavassa pääosin haastatteluaineiston mutta myös kyselytutkimuksen tietojen perusteella.

Kuvio 4. Poliisin yhteiskunnalliseen viestintään vaikuttavat rakenteelliset tekijät

3.2.1 Yhteiskunnallisen viestinnän vastuunjako

Poliisiyksiköiden päälliköt kokivat alueellisen ja yksikkötason viestinnän vastuunjaon verrattain selkeänä. Viestintä nähtiin ennen kaikkea tiedottamisena ja sitä kautta mahdollisuutena tukea operatiivista toimintaa. Useat

poliisiyksiköiden päälliköt korostivat yksiköiden vastuuta oman alueensa turvallisuudesta ja siihen liittyvästä viestinnästä. Sen sijaan valtakunnalliselle tasolle kaivattiin selkeämpää vastuiden jakoa viestintään liittyvissä kysymyksissä. Suurin osa haastatelluista peräänkuulutti keskushallinnolta selkeää **linjausta** siihen, mikä on poliisiyksiköiden rooli ja mandaatti yhteiskunnallisessa keskustelussa. Samaan toiveeseen sisältyi usein ajatus prosessin **selkeyttämisestä** valtakunnan tasolla ja ilmiötason selkeästä **roolittamisesta**. Haasteeksi nähtiin muun muassa se, että viestintää ei ole viety tarpeeksi rakenteiden ja prosessien tasolle esimerkiksi tulossopimusten ja tehtävänantojen kautta.

Haastatteluissa näkyi myös eroavaisuuksia siinä, mille organisaation tasolle vastuu yhteiskunnalliseen keskusteluun ja viestintään osallistumisesta tulisi sijoittaa. Toisaalta toivottiin **tilaa ja lupaa** yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiselle sekä osallistumisvastuun siirtämistä organisaatiotasolla alaspäin. Toisaalta kuitenkin kaivattiin käytäntöjen valtakunnallista yhdenmukaistamista ja sen varmistamista, ettei keskustelu ole liian kantaaottavaa tai politisoitunutta. Samalla toivottiin selkeämpää **kokonaiskuva** poliisin yhteiskunnallista viestinnästä ja sen tarpeista. Vaikka hyvien järjestelmien olemassaolo tunnistettiin, niiden ei koettu antavan tarpeeksi kattavaa kokonaiskuva yhteiskunnallisen viestinnän tarpeista, tavoitteista ja teemoista. **Esihenkilön tuki** viestinnälle koettiin ensiarvoisen tärkeäksi sekä alueellisella että valtakunnallisella tasolla.

Kyselytutkimuksessa yksittäisten poliisiyksiköiden toivottiin nostavan aloitteellisesti ja kantaaottavasti toimialaansa liittyviä ilmiöitä julkiseen keskusteluun (liite 4). Vastaajilla oli kuitenkin vaihtelevia näkemyksiä poliisin

”Monessa paikassa viestintäpäällikkö on suljettu operatiivisesta tietovirrasta ulos, ja se kuulee sitten ihan ihmeellisiä reittejä jostakin asiasta ja sitten voi kysyä, että hei eikö tästä voisi tiedottaa. Kun se pitäisi saada nimenomaan kulkemaan koko ajan kaikessa toiminnassa tavallaan mukana, ja se antaa herätteitä niille joitten vastuulla se on, että tästä pitäisi tiedottaa.”

- Poliisiyksikön päällikkö (F)

”Tietysti paikallispoliisin näkökulmasta näen sen asian niin, että meillä pitää olla rooli tässä alueellisessa turvallisuustilanteessa ja viestiä siitä, mikä se on ja miten se kehittyy -- Se että mikä se yhteiskunnallinen rooli [on], riippuu ehkä asiasta -- roolit pitäisi saada selväksi, ketkä kommentoi ja millä tavalla kommentoi, ja sitten ehkä se, että se tiedollinen tuki tulee tavallaan siihen taustalle, että me kerrotaan oikeita tietoja.”

- Poliisiyksikön päällikkö (F)

viestinnän valtakunnallisesta yhdenmukaisuudesta. Poliisin viestinnän kehittämistä vain viestinnän asiantuntijoille ei pidetty toivottavana.

Kyselyn avoimien vastausten perusteella viestintä on yhteistyötä, ja poliisin viestintäasiantuntijoiden asiantuntemusta tulisi hyödyntää erilaisten avaus-ten analysoinnissa ja keskustelunavauksissa. Viestinnän nähtiin kuuluvan organisaatiossa jokaiselle: viestinnässä tulisi kuulua niin johdon, väliportaiden kuin henkilöstönkin ääni. Viestinnän asiantuntijoiden tulisi toimia eri tahojen viestinnän tukena.

3.2.2 Viestinnän foorumit ja kanavat

Sopivan viestinnän foorumin ja kanavan löytäminen nähtiin haasteena yhteiskunnallisessa viestinnässä ja yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisessa. Vaikuttajaviestinnän näkökulmasta toimivaksi ja tehokkaimmaksi tavaksi nimettiin poikkeuksetta **kasvokkainen** keskustelu sidosryhmien edustajien kanssa. Lähtökohtaisesti vaikuttajaviestintä koettiin myös aktiiviseksi osaksi poliisijohdon tehtäväkuvaa.

Sidosryhmäyhteistyö koettiin epäsuoraksi ”varjoissa vaikuttamiseksi” ja siitä syystä poliisille sopivaksi tavaksi viestiä. Media ja sosiaalinen media sen sijaan nähtiin haastavampana viestintäympäristönä, ja eräs haastateltava korostikin tapauskohtaisen viestintäalustan valinnan tärkeyttä. Eräs haastateltava muun muassa huomautti, että päättäjät kokevat helposti heihin kohdistuvana kritiikkinä sen, että yhteiskunnallisia epäkohtia tuodaan median kautta julkisuuteen. Lisäksi julkisen keskustelun politisoituminen nähtiin haasteelliseksi.

Sosiaalisen median rooli yhteiskunnallisessa viestinnässä koettiin haasteelliseksi. Siinä missä sosiaalinen media toimii hyvin **operatiivisen tiedottamisen** tukena, niin yhteiskunnallisen keskustelun alustana sitä pidettiin **arvaamattomana**. Pälliköt korostivat, että sosiaalisessa mediassa viestinnän suuntaa on hankala ennakoida. Vastakkainasettelujen syntyminen verrattain helposti sosiaalisessa mediassa aiheuttaa varovaisuutta, ja sosiaalisessa mediassa keskusteluun osallistuvat leimautuvat helposti. Kuitenkin osassa yksiköissä useammat henkilöt olivat innostuneet keskustelemaan Twitterissä.

Sen sijaan keskustelun seuraamiseen ja saatuihin kommentteihin vastaamiseen sosiaalisessa mediassa ei koeta pääsääntöisesti olevan tarpeeksi **aikaa**, vaikka tähän tahtoa olisikin. Haastateltavilla oli vaihtelevia näkemyksiä siitä, kuinka kuormittavaksi julkaiseminen sosiaalisen median alustoilla ja niissä keskusteluun osallistuminen koettiin. Osa piti tehtävää hyvinkin aikaa vievänä ja kuormittavana, kun taas osa näki sosiaalisen median verrattain helposti muihin työtehtävien oheen liitettävänä yhteiskunnallisen keskustelun välineenä.

Kyselyyn vastanneista enemmistö piti todennäköisenä, että poliisilla on käytössään tarkoituksenmukaiset kanavat ja keinot eri kohderyhmien tavoittamiseksi (liite 4). Lisäksi poliisin koettiin olevan aktiivisesti esillä julkisen keskustelun foorumeilla. Yhteiskunnallisia ilmiöitä ja teemoja oltiin valmiita nostamaan esiin monipuolisesti eri viestinnän foorumeilla.

3.2.3 Yhteiskunnallisen viestinnän tietopohjaisuus

Jokaisessa haastattelussa keskusteltiin toimintaympäristöstä saatavasta tiedosta ja sen hyödyntämisestä osana viestintää. Pääasiassa poliisiyksiköiden käytössä oleva tieto on operatiivista ja sen nähtiin edellyttävän operatiivista tiedottamista. Lisäksi haastatteluisa korostettiin eteen tulevien tilanteiden nopeutta ja tarvetta reagoida niihin viestinnän keinoin **reaaliaikaisesti**. Vastaavasti analyysitoiminnalla tuotettava toimintaympäristöanalyysi nähtiin verrattain hitaana tiedon tuottamisen prosessina, vaikka analyysitoiminnan mahdollisuudet tukea ennakoivaa viestintää tunnistettiin. Lisäksi pääsääntöisesti toimintaympäristöstä kerättävä tieto on taktista ja analyysitoimintaan perustuvan tiedon tuottaminen on pitkälti vielä kehitysvaiheessa.

”Jos lähdetään laajaan yhteiskunnalliseen keskusteluun -- niin helposti kysymykset nousee joko metatasolle tai ylemmäksi jos mahdollista, niin silloinhan sulla täytyy olla sitä yhteiskuntateoreettista, yhteiskuntapoliittista osaamista ja näkemystä, meillä (poliisilla) ei kyllä ole vielä sellaiseen keskusteluun -- on meillä ihmisiä, jotka siihen pystyy ja jotka sen osaa hyvin, mutta jos ajatellaan koko organisaatiota niin ei meillä kuitenkaan vielä ole sellaiseen paukkuja”
- Poliisiyksikön päällikkö (D)

Sidosryhmäyhteistyöstä saatavat **syötteet** toimintaympäristöstä ja sen muutoksista nähtiin alueellisella tasolla keskeiseksi ja myös olennaisemmaksi kuin esimerkiksi julkisen yhteiskunnallisen keskustelun kautta saatavat viitteet toimintaympäristön muutoksista.

Haastatteluissa viitattiin niin sanottuun **oikeaan tietoon** ja sen **oikea-aikaiseen** hyödyntämiseen. Vastaavasti haastatteluissa pohdittiin, milloin tietoa ja asiantuntijuutta on riittävästi, jotta julkiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun voitaisiin osallistua ja liikkua tiedottamisesta kohti syitä ja seurauksia pohtivaa ilmiöviestintää.

”Se, että olet poliisi ei automaattisesti tarkoita, että joka asiasta tiedät riittävästi voidaksesi esittää väitteitä tai ikään kuin faktoja julkisuuteen. Asioihin perehtyminen vaatii myöskin oman aikansa”
- Poliisiyksikön päällikkö (J)

Kyselytutkimuksessa poliisin koettiin viestivän oikea-aikaisesti toimialaansa liittyvistä yksittäisistä tapahtumista sekä rikollisuuden ja turvallisuuden ilmiöistä (liite 4). Kyselyyn vastanneiden näkemykset jakautuivat sen suhteen, kuinka toivottavana he pitivät, että poliisi tukeutuu rikollisuuden ilmiöistä viestissään vain tutkimus- ja tilastotietoon. Poliisin ei kuitenkaan nähty viittavan tiedotteissaan ja kannanotoissaan liian usein lakeihin ja säädöksiin.

Kyselyn avointen vastausten mukaan tutkimus- ja tilastotiedon hyödyntämisen lisäksi poliisin olisi hyvä hyödyntää myös omia kokemuksia ja muiden tekemiä havaintoja. Viestinnässä tulisi myös hyvä muistaa **ihmisläheisyys** ja helppo lähestyttävyys.

Poliisin yhteiskunnallisessa viestinnässä tulisi vahvasti tuoda esiin perus- ja ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltion vahvistamiseen liittyvät näkemykset. Kuitenkin poliisilaitosten tulisi voida viestiä myös yksittäisistä tapahtumista ilman, että ne suoraan kytkeytyvät mihinkään laajempaan teemaan.

Ennalta estävää työtä tulisi myös tehdä nykyistä enemmän viestinnän keinoin. Tämä edellyttää viestinnän merkityksen ja tehtävien ymmärrystä.

4 Työpajojen pienryhmä-keskusteluiden havainnot

Työpajoissa käydyt pienryhmien keskustelut toistivat suurelta osin edellä esitettyjä haastattelu- ja kyselytutkimuksen havaintoja. Lokakuussa 2021 järjestetyn *Poliisi yhteiskunnallisen viestinnän murroksessa* -työpajan pienryhmäkeskustelu kietoutui pienryhmille annetun tehtävännön (katso liite 3) mukaisesti ilmiöihin, foorumeihin, ydinviesteihin, kumppanuuksiin ja yhteiskunnalliseen viestintään osallistumisen mahdollisiin seurauksiin. Pienryhmien Padlet-merkinnöistä koottu sanapilvi kuvaa keskustelun avainsanoja: ennakointi, kumppanuudet, viranomaisyhteistyö, resurssit, vaikuttamisviestintä, faktatieto ja luottamus (kuvio 5).

Kuvio 5. **Poliisi yhteiskunnallisen viestinnän murroksessa -työpajan pienryhmäkeskustelujen avainsanat**

Marraskuussa 2021 järjestetyn *Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän askelmerkit* -työpajan pienryhmissä käytiin Sitran ja Erätauco-säätiön kehittämä Erätauco-keskustelu, jossa keskityttiin yhteiskunnallisen viestinnän hyviin kokemuksiin, sitä tukeviin ja estäviin tekijöihin sekä poliisin yhteiskunnallisen viestinnän kehityssuuntiin. Erätauco-menetelmän tarkoituksena on mahdollistaa rakentava ja tasavertainen keskustelu, jonka auttaa syventämään

ymmärrystä käsiteltävänä olevasta aiheesta. Menetelmällä ei pyritä luomaan keskustelun osapuolten välille konsensusta tai yksimielisyyttä vaan tavoitteena on koota yhteen erilaisia näkemyksiä ja rakentaa niiden pohjalta uutta.⁵ Seuraavaksi havainnollistetaan työpajojen pienryhmäkeskusteluiden keskeiset havainnot ja teemat. Työpajoista saatu palaute on kerätty liitteeseen 5.

4.1 Hyviä kokemuksia ja yhteiskunnallista viestintää tukevia tekijöitä

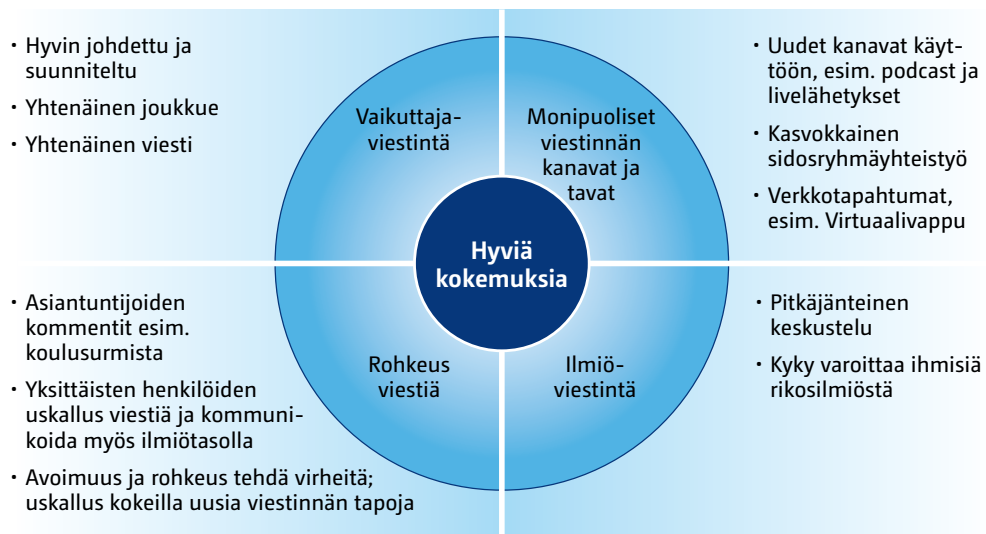
Erätauko-keskusteluissa poliisin viestintä näyttäytyi monin tavoin **onnistuneena** (kuvio 6). Onnistuminen liittyi muun muassa kehityksessä mukana pysymiseen, poliisille tuleviin puhujapyyntöihin, poliisin nauttimaan luottamukseen ja viestinnän ammattilaisten rekrytoimiseen poliisiyksiköihin. Lisäksi tilanteet, joissa poliisihallinnon edustajat ovat lähteneet **rohkeasti** viestimään myös uusilla viestinnän kanavilla ja foorumeilla, koettiin myönteisiksi. Keskusteluissa nostettiin esiin viestinnälliset onnistumiset voimavarana. Henkilökohtaiset viestimisen tavat näyttäytyivät myös yhteisinä onnistumisina, esikuvina ja tavoitteina. Lisäksi keskusteluiden lomassa pohdittiin, voisivatko viestinnästä kokemusta saaneet henkilöt jakaa osaamistaan ja kokemuksiaan laajemmin muulle henkilöstölle.

Henkilösidonnaisten viestintään liittyvien onnistumisten ohella myös johdon viestintä ja **vaikuttajaviestintä** koettiin onnistuneeksi. Ilmiöviestinnästä saatuna hyvänä kokemuksena pidettiin pitkäjänteisen keskustelun käymistä esimerkiksi sidosryhmien kanssa sekä mahdollisuuksia varoittaa ihmisiä rikollisuuteen liittyvistä ilmiöistä.

---

⁵ Katso lisää Erätauko-menetelmästä Erätauko-säätiön verkkosivuilta osoitteessa eratauko.fi.

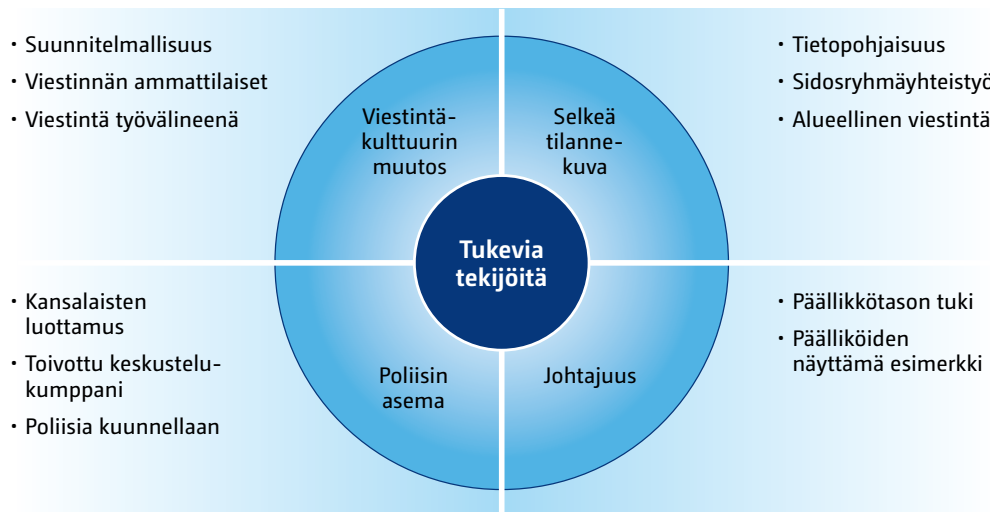

Kuvio 6. Esimerkkejä poliisin viestintään liittyvistä hyvistä kokemuksista

Erätauko-keskusteluissa viitattiin myös kasvokkaiseen sidosryhmäyhteistyöhön, josta oli saatu hyviä kokemuksia ja jota pidettiin yhteiskunnallista viestintää tukevana tekijänä. Lokakuun pienryhmissä tunnistettiin myös vahvasti yhteistyökumppaneiden merkitys poliisin viestinnän kannalta. Poliisin tekemä yhteistyö luo **uskottavuutta** ja tuo viestintään laaja-alaisuutta. Lisäksi luottamuksellisten suhteiden ja verkostojen luonti koettiin tärkeäksi. Pienryhmät huomioivat, että yhteistyökumppaneita tulisi olla jokaisella yhteiskunnan tasolla ja monipuolisesti erilaisista sidosryhmistä. Samalla kumppaneiden, kuten järjestöjen ja kuntien, asiantuntijuutta voitaisiin hyödyntää nykyistä paremmin.

Sidosryhmäyhteistyön ohella marraskuussa järjestetyssä Erätauko-keskusteluissa nimettiin useita muita poliisin yhteiskunnallista viestintää tukevia tekijöitä. Pienryhmien käymille keskusteluille yhteistä olivat johtajuuteen, poliisin asemaan, viestintäkulttuuriin muutokseen ja tilannekuvan selkeyteen liittyvät teemat (kuviot 7). Johtajien **tuen ja esimerkin** sekä poliisin nauttiman **luottamuksen ja auktoriteetin** nähtiin tukevan poliisin osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun. Onnistunut alueellinen viestintä, sidosryhmäyhteistyö ja **tietopohjaisuus** koettiin olennaisiksi teemoiksi, jotka osaltaan tukevat selkeän tilannekuvan saavuttamista toimintaympäristöstä ja

sen kautta myös viranomaisviestintää. Myös viestinnän suunnitelmallisuus, viestinnän ammattilaisten tuki ja viestinnän hahmottaminen tukitoimintona laajempina voimavarana muodostivat viestintäkulttuurin muutosta kuvaavia teemoja keskusteluissa.

Kuvio 7. Poliisin yhteiskunnallista viestintää tukevia tekijöitä

Myös aiemmissa, lokakuussa järjestetyn työpajan pienryhmäkeskusteluissa toistui toive saada poliisin viestintään enemmän suunnitelmallisuutta. Yhden pienryhmän mukaan poliisihallinnossa voitaisiin esimerkiksi **systemaattisesti** kerätä kokemuksia ja oppeja viestinnästä ja saattaa ne yhteisesti näkyville. Havaintojen dokumentointi mahdollistaisi myös jatkokehittelyn. Viestinnän onnistumista tulisi tarkastella sekä sisäisesti että ulkoisesti. Pienryhmissä pohdittiinkin esimerkiksi sitä, miltä poliisin viestintä näyttää ulkoapäin ja onko poliisilla sopivaa **palautekanavaa** viestintään liittyville teemoille.

Keskusteluissa nousi esiin myös tarve selvän **ydinviestin** omaksumiselle. Poliisilla tulisi olla suunnitelma ja näkemys siitä, miten viestinnällinen tilanne hallitaan ja miten mahdolliset ongelmat ratkotaan. Viestinnässä tulisi olla yhtä ennakoiva ja suunnitelmallinen, kuten operatiivisessa poliisitoiminnassa. Poliisilla tulisi olla myös selkeä näkemys siitä, mitä halutaan viestittää.

4.2 Yhteiskunnallista viestintää estäviä ja haastavia tekijöitä

Lokakuun työpajan pienryhmissä pohdittiin poliisin viestinnän **saavutettavuutta** ja poliisin tavoitettavuutta. Molempia teemoja pidettiin hyvin tärkeinä ja niiden nähtiin liittyvän poliisin yhteistyökumppaneiden monimuotoisuuteen.

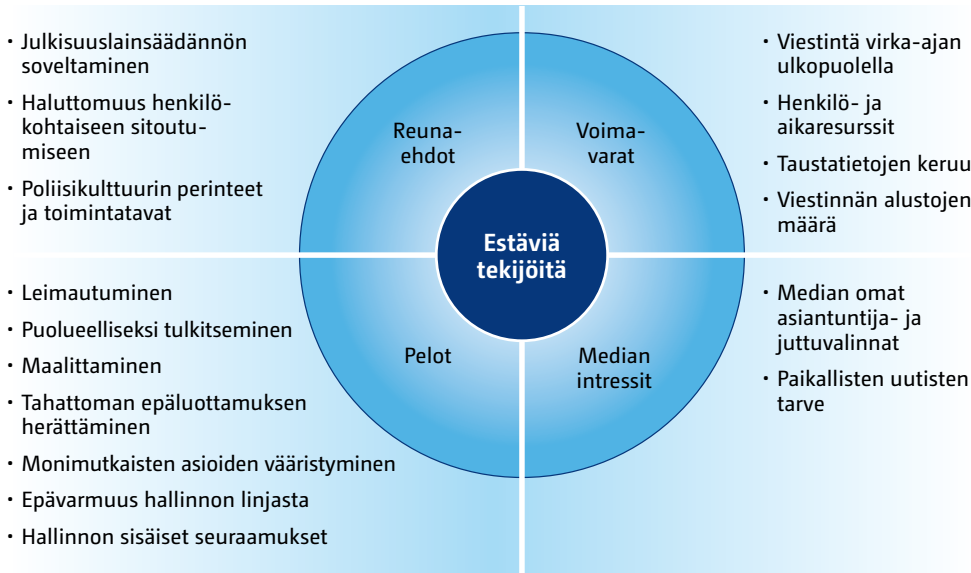
Poliisin tulisi viestiä halutun kohderyhmän näkökulmasta keskeisellä foorumilla. Kansalaisilla on tarve tavoittaa poliisi, ja yhdessä ryhmässä pohdittiinkin, olisiko tarpeellista luoda suora foorumi poliisin ja kansalaisten väliselle vuorovaikutukselle. Toisaalta saavutettavuuden ja läsnäolon tarve nähtiin haasteena **resurssien riittävyyden** näkökulmasta. Pienryhmien keskusteluissa pohdittiin muun muassa sitä, onko poliisilla riittävästi resursseja ylläpitää läsnäoloa erilaisilla alustoilla, ja viestiikö poliisi kanavilla, jotka ovat myös haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien tavoitettavissa.

Erätauko-keskusteluissa pohdittiin useita yhteiskunnallisen viestinnän aktiivisuutta, avoimuutta ja toteutusta estäviä ja haastavia tekijöitä (kuvio 8). Henkilökohtaisella tasolla yhteiskunnalliseen viestintään liittyy useita **epävarmuustekijöitä** ja pelkoja, kuten leimautuminen ja tahattomien väärinkäsitysten aiheuttaminen. Viestinnän henkilökohtaisuus ja henkilösidonaisuus voivat tuoda nykyisin sekä etuja että haittoja. Useat tekijät voivat estää henkilökohtaista viestintää, kuten epäonnistumisen ja epäluottamuksen luomisen mahdollisuus, kiire, vähäiset resurssit ja puutteellinen osaaminen.

Hallinnollisella tasolla **voimavarat**, kuten henkilö- ja aikaresurssit haastavat viranomaisviestintää nopeatempoisessa ja moninaisessa mediaympäristössä. Samalla poliisitoiminnan reunaehdot aina kulttuurista lainsäädäntöön rajoittavat tai jopa estävät yhteiskunnallista keskustelua. Toisaalta myös ulkopuolelta tulevat tekijät, kuten **median intressit**, haastavat poliisin viranomaisviestintää ja sen vaikuttavuutta. Pienryhmissä todettiin muun muassa, etteivät vuositilastot kiinnosta enää mediaa, ja työpajassa pohdittiinkin, miten viestinnän tietopohjaisuutta voitaisiin tukea.

Erätauko-keskusteluissa nousi esiin myös huoli yhteiskunnan kasvavasta **polarisaatiosta**. Polarisaatioon liittyivät pohdinnat esimerkiksi siitä, että keitä poliisin olisi hyvä kuulla ja pystyykö poliisi ylipäänsä tavoittamaan kaikkia väestöryhmiä. Tältä osin on tärkeää myös, miten vahvistetaan

perusviestintää, joka monelle näkyy poliisin päivittäisten tehtävien ja arkisten kansalaiskohtaamisten kautta. Samalla tunnistettiin alueellisten erojen merkitys näissä kysymyksissä.

Kuvio 8. Poliisin yhteiskunnallista viestintää estäviä tekijöitä

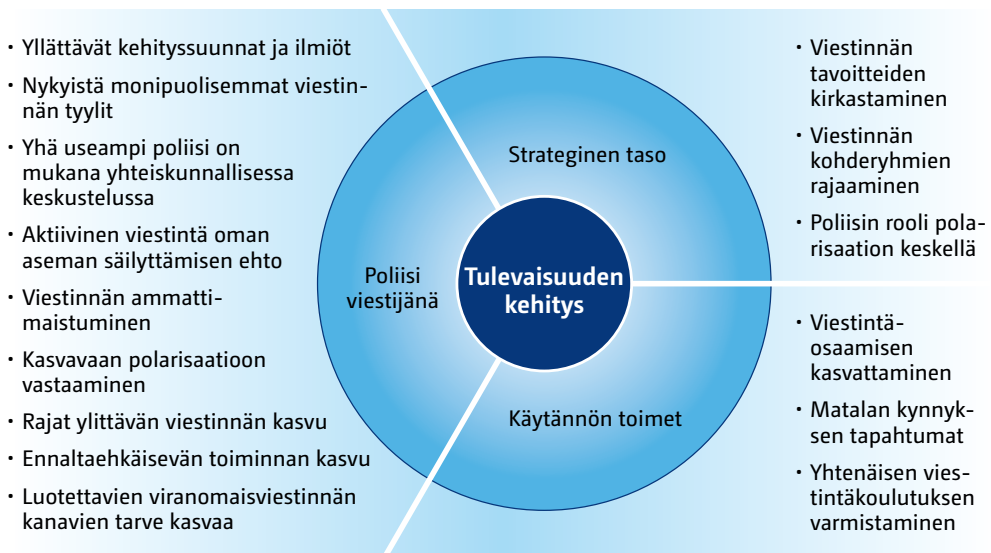
4.3 Yhteiskunnallisen viestinnän kehitys poliisissa

Erätauko-keskusteluiden viimeisenä teemana oli viestintäympäristön ja yhteiskunnallisen viestinnän kehityssuunnat ja tulevaisuuskuvat (kuvio 9). Keskusteluissa korostettiin, että voimme oppia onnistumisista, kuten selkeistä teoista, joita on tukenut kansalaisten vahva luottamus poliisiin. Toisaalta tulisi huomioida, että esimerkiksi luottamus voi myös heikentyä tulevaisuudessa ja siihen pitää pystyä vastaamaan.

Strategisella tasolla toivottiin muun muassa poliisin **roolin** ja viestinnän tavoitteiden kirkastamista. Pienryhmissä nousi niin ikään esiin toive johdon tuesta yhteiskunnallisessa viestinnässä, viestintään osoitetuista resursseista ja koulutuksesta. Poliisihallinnon viestinnän suuntaa ja käytäntöjä ohjaamaan laadittu viestintästrategia nostettiin yhdeksi merkitykselliseksi osaksi poliisin viestinnän kehitystä.

Keskusteluissa esitettiin useita visioita poliisin roolista yhteiskunnallisena viestijänä tulevaisuudessa ja millaisia teemoja poliisin tulisi ottaa tässä roolissa huomioon. Pienryhmät tunnistivat esimerkiksi tarpeen **monipuoliseen** ja nykyistä näkyvämpään viestintään. Tulisi löytää kanavia, joiden kautta poliisi voisi tehokkaasti tehdä viranomaisviestintää ja torjua väärän ja haitallisen tiedon leviämistä. Toisaalta arvioitiin, että jatkossa yhä useampi poliisi osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun ja lisäksi viestintä ammattimaistuu.

Käytännön toimiksi ehdotettiin viranhaltijoiden **viestintäosaamisen** kasvattamista esimerkiksi lisäkoulutuksen kautta, ja matalan kynnyksen koulutustapahtumien järjestämistä, joista on jo saatu hyviä kokemuksia. Lisäksi yhtenäisen ja arvostavan viestintäkoulutuksen varmistaminen Poliisiammattikorkeakoulussa koettiin keskeiseksi, jotta poliisien viestintätaitoja ja motivaatiota tuettaisiin jo poliisiuran alussa.

Kuvio 9. Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän kehitykseen liittyviä teemoja

5 Johtopäätökset

Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen tavoitteena oli kartoittaa ja kehittää viestintää vastaamalla kysymyksiin siitä, millaisena poliisin yksiköt näkevät poliisin yhteiskunnallisen viestinnän nykytilan ja mitkä tekijät vaikeuttavat tai estävät poliisia osallistumasta yhteiskunnalliseen keskusteluun. Lisäksi hankkeessa tutkittiin sitä, miten yhteiskunnallisen viestinnän tarpeet tunnistetaan poliisihallinnossa ja miten näihin tarpeisiin vastataan. Miten, milloin ja miksi poliisi osallistuu julkiseen keskusteluun? Miten tunnistetaan tarve viestiä turvallisuutta vaarantavista ilmiöistä?

Osiossa tiivistetään ensin tutkimushankkeen johtopäätökset. Sen jälkeen esitetään yhteiskunnallisen viestinnän konsepti *Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän suuntaviivat*, joka sisältää useita konkreettisia ehdotuksia toimintamalleiksi.

Tutkimushankkeen johtopäätökset:

1. Poliisin rooli yhteiskunnallisena keskustelijana on jäsentymätön.
2. Poliisiorganisaatiossa ei ole määritelty, millä tavoin ja missä laajuudessa eri hallinnontasot ja eri poliisiyksiköt osallistuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun. Yhteiskunnalliselle viestinnälle ei ole asetettu tavoitteita, vastuita, vaikuttavuuskriteereitä tai -mittareita.
3. Vuorovaikutteinen julkinen keskustelu on suurelta osin vasta kehityksessä osaksi poliisin viestintää.
4. Yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen nähdään aiheuttavan varsin ennalta arvaamattomia seurauksia. Monet osallistumisesta aiheutuneet seuraukset kohdistuvat yksittäisiin henkilöihin.
5. Poliisin viestinnälle asetettu virheettömyysvaatimus vaikeuttaa julkiseen keskusteluun osallistumista. Poliisin osallistumista voi estää myös se, että yhteiskunnallinen keskustelu on väistämättä normatiivista ja poliittista.
6. Poliisin toimialaan kuuluvien yhteiskunnallisen viestinnän tarpeiden tunnistamiseen, teemojen nimeämiseen ja niistä viestimiseen kaivataan tukea hallinnon yhteisistä linjauksista.
7. Yhteiskunnallinen keskustelu vaatii voimavaroja, jotka ovat vallitsevassa aika- ja henkilöresurssitilanteessa rajalliset.

Poliisin viestinnän koetaan monin tavoin onnistuneen. Poliisilla koetaan olevan ainutlaatuinen asiantuntijarooli yhteiskunnassa: Poliisilla on paljon hiltaijaista tietoa oman toiminnan ja sidosryhmätyön, kuten sosiaalityön ja nuorisotyön kautta. Poliisi tekee paljon ennalta ehkäisevää yhteistyötä erilaisten yhteisöjen kanssa, mikä tuo viestintään uskottavuutta ja laaja-alaisuutta.

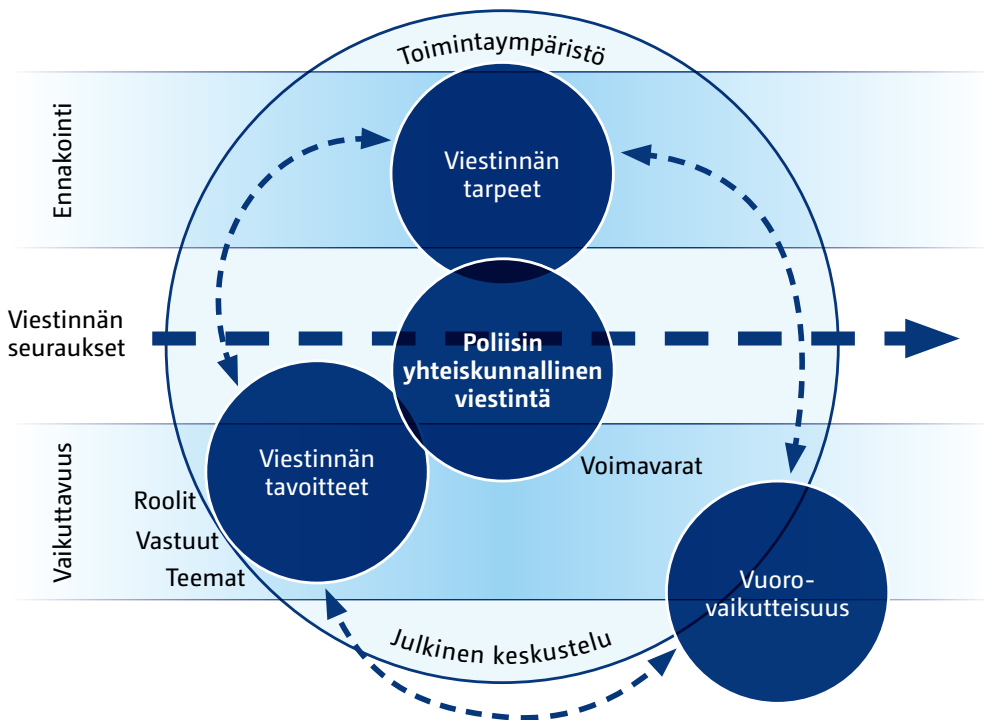
Yleisesti ottaen viestintä nähdään aiempaa selvemmin **keskeisenä osana poliisin tehtäviä**. Yksiköiden välillä on kuitenkin suuria eroja siinä, missä vaiheessa viestintäkulttuurin muutos on. Käynnissä olevasta murroksesta huolimatta poliisin pääasiallisena viestinnällisenä tehtävänä nähdään operatiivinen tiedottaminen.

Tutkimushankkeen johtopäätökset antavat viitteitä siitä, että Poliisin strategiassa 2020–2024 ja sisäministeriön strategia-asiakirjoissa viestintään liitetyt tavoitteet ovat osittain vasta kehitymässä. Aktiivinen osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun on vielä vähäistä, vaikka se nähdäänkin poliisihallinnossa **myönteisenä tavoitteena**.

Tämän pilottihankkeen aineiston valossa yhteiskunnallisen viestinnän tulisi perustua valtakunnallisesti yhtenäisiin linjauksiin ja toimintamalleihin. Toisaalta poliisin tulisi kyetä viestimään hybridissä mediaympäristössä, jossa melkein kuka tahansa voi olla mediasisällöntuottaja ja potentiaalinen mielipidevaikuttaja. Voidaankin pohtia, ovatko valtakunnallisesti yhtenäiset viestintälinjaukset ylipäänsä tarkoituksenmukaisia tai edes mahdollisia. Tulisiko poliisinkin hyväksyä viestinnän (paikallinen) moniäänisyys ja moniulotteisuus?

On myös oletettavaa, että kaikissa tilanteissa poliisin ei ole hyödyllistä viestiä yksin, vaan **yhdessä muiden toimijoiden kanssa**. Näin ollen poliisin on hyvä hyödyntää jo ennestään vahvaa sidosryhmäyhteistyötä viestinnässään. Esimerkkejä yhteistyöstä voisivat olla erilaiset ennalta estävää poliisitoimintaa ja rikosten ennaltaehkäisyä tukevat kampanjat.

Tutkimuksen keskeisiä tuloksia voidaan havainnollistaa palaamalla katsauksen alussa esitettyyn yhteiskunnallisen viestinnän kehään. Kehässä viestinnän tarpeet, tavoitteet ja vuorovaikutteisuus muodostavat yhteiskunnallisen viestinnän prosessin, jota läpäisevät ennakoinnin ja vaikuttavuuden teemat. Tutkimushankkeen johtopäätösten valossa poliisin yhteiskunnallisen viestinnän kehä piirtyy kuviossa 10 esitetyllä tavalla.

Kuvio 10. **Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän nykytila**

Poliisiyksiköissä on **tunnistettu tarve osallistua aktiivisemmin yhteiskunnalliseen keskusteluun**. Sidosryhmäyhteistyön ja operatiivisen poliisitoiminnan kautta saadaan heikkoja signaaleja ilmiöistä, joista on tarpeen herättää julkista keskustelua. Prosessit, joiden kautta nämä signaalit muuttuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiseksi, ovat kuitenkin vasta kehitymässä. Poliisiyksiköissä on myös eriäviä näkemyksiä siitä, onko poliisilla riittävästi relevanttia tietoa monimutkaisista ilmiöistä. Siinä missä operatiivinen tieto koettiin olevan nopeasti saatavilla, ilmiötason tieto nähtiin vaikeammin hyödynnettäväksi.

Yhteiskunnallisen viestinnän tavoitteet ja siihen liittyvät **roolit, vastuut ja teemat** ovat vielä verrattain **jäsentymättömiä**. Poliisiyksiköillä ei ole vielä yhtenäistä näkemystä siitä, millaisena julkisen keskustelun osapuolena poliisi tällä hetkellä näyttäytyy, ja millainen rooli poliisilla tulisi olla julkisen keskustelun foorumeilla. Poliisihallitukselta toivottiin esimerkkiä, selkeitä linjauksia ja mandaattia, johon alueelliset yksiköt voisivat tukeutua kehittäessään omaa viestintäänsä.

Poliisin viestintä ei ole vielä kovinkaan vuorovaikutteista. Aloite poliisin osallistumisesta julkiseen keskusteluun tulee usein hallinnon ulkopuolelta median kommenttipyyntönä. Poliisi itse aloittaa verrattain harvoin keskustelun ajankohtaisista yhteiskunnallisista teemoista ja ilmiöistä. Monet poliisin edustajat kokivat yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen aikaa vievänä ja lähtökohtaisesti poliisin pääasialliseen toimenkuvaan kuulumattomana tehtävänä.

Yhteiskunnallisesti vaikuttavan viestinnän **prosessit ovat vielä vakiintumattomia**. Poliisihallinnossa on kuitenkin yksittäisiä esimerkkejä rohkeasta osallistumisesta julkiseen keskusteluun. Poliisilla on myös onnistuneita kokemuksia vaikuttajaviestinnästä eli vaikuttamisesta viestinnän keinoin poliittiseen ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Ennakoiva ilmiöviestintä on vasta kehittymässä. Sen merkitys poliisitoiminnan vaikuttavuudelle on kuitenkin tunnistettu. Poliisin toimintaympäristöön liittyvistä ilmiöistä viestimisen nähtiin ehkäisevän rikollisuutta ja lisäävän tietoisuutta tulevaisuuden turvallisuushaasteista.

Hankkeen aikana kehitettiin Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän suuntaviivat-konseptia viestinnän kehittämisen tueksi (kuvio 11). Konseptin ensimmäinen lähtökohta on, että poliisin on kyettävä **ennakoimaan**, millaiset yksittäiset tapahtumat ja pidemmän aikavälin kehityskulut todennäköisesti herättävät erityisen paljon keskustelua. Keskusteluun reagointi, varsinkaan viiveellä, ei enää riitä. Tämä edellyttää toimintaympäristön kehityksen seuranta ja poliisin analyysitoiminnan hyödyntämistä viestinnän strategisen suunnittelun yhteydessä.

Konseptin toinen lähtökohta on, että yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisella pyritään tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti parantamaan poliisitoiminnan **vaikuttavuutta**. Tämä edellyttää, että julkiseen keskusteluun osallistutaan siten ja silloin, kun se tukee muuta poliisitoimintaa. Yhteiskunnallisen viestinnän tulisi vakiintua kiinteäksi osaksi poliisin toiminnallisia prosesseja ja rakenteita. Viestintä ei voi olla operatiivisesta poliisitoiminnasta erillinen toiminto omine tavoitteineen, koska tällöin sen yhteiskunnallinen vaikuttavuus jää ohueksi.

Konseptiin sisältyvät toimintamallit auttavat purkamaan yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen esteitä oppimisen, selkeyttämisen, johtamisen, avoimuuden ja seurannan keinoin:

Vastuunjaon selkeyttäminen

- Luodaan yhteiskunnalliselle viestinnälle yhteiset tavoitteet.
- Määritellään poliisihallinnon sisäiset viestintävastuut ja -roolit valtakunnallisella tasolla.
- Sisällytetään yhteiskunnallinen viestintä osaksi hallinnon prosesseja ja rakenteita.

Toimintaympäristön seuranta ja analysointi

- Tunnistetaan henkilöstön asiantuntijuus ja jo olemassa oleva tieto.
- Viestitään rohkeasti alueellisella tasolla havaituista heikoista signaaleista.
- Tarkistetaan viestintäosaamisen kehittämistarpeet.

Esimerkillä johtaminen

- Poliisin ja poliisiyksiköiden johto kannustavat esimerkillään julkiseen keskusteluun.
- Rohkaistaan henkilöstöä avoimeen viestintään.

Tekemällä oppiminen

- Omaksutaan viestintäympäristön moninaisuus ja arvaamattomuus.
- Hyväksytään väärintulkintojen ja virheiden mahdollisuus.
- Varmistetaan viestintäosaaminen tarjoamalla linjakasta tutkinto- ja täydennyskoulutusta.

Avoin keskustelu

- Avataan näköalaa oman hallinnonalan ulkopuolelle.
- Rakennetaan siltoja ja ylläpidetään yhteyksiä polarisoituvassa yhteiskunnallisessa keskustelussa.
- Sallitaan poliisin arvojen mukainen ja kansalaisten luottamuksen säilyttävä moniäänisyys.

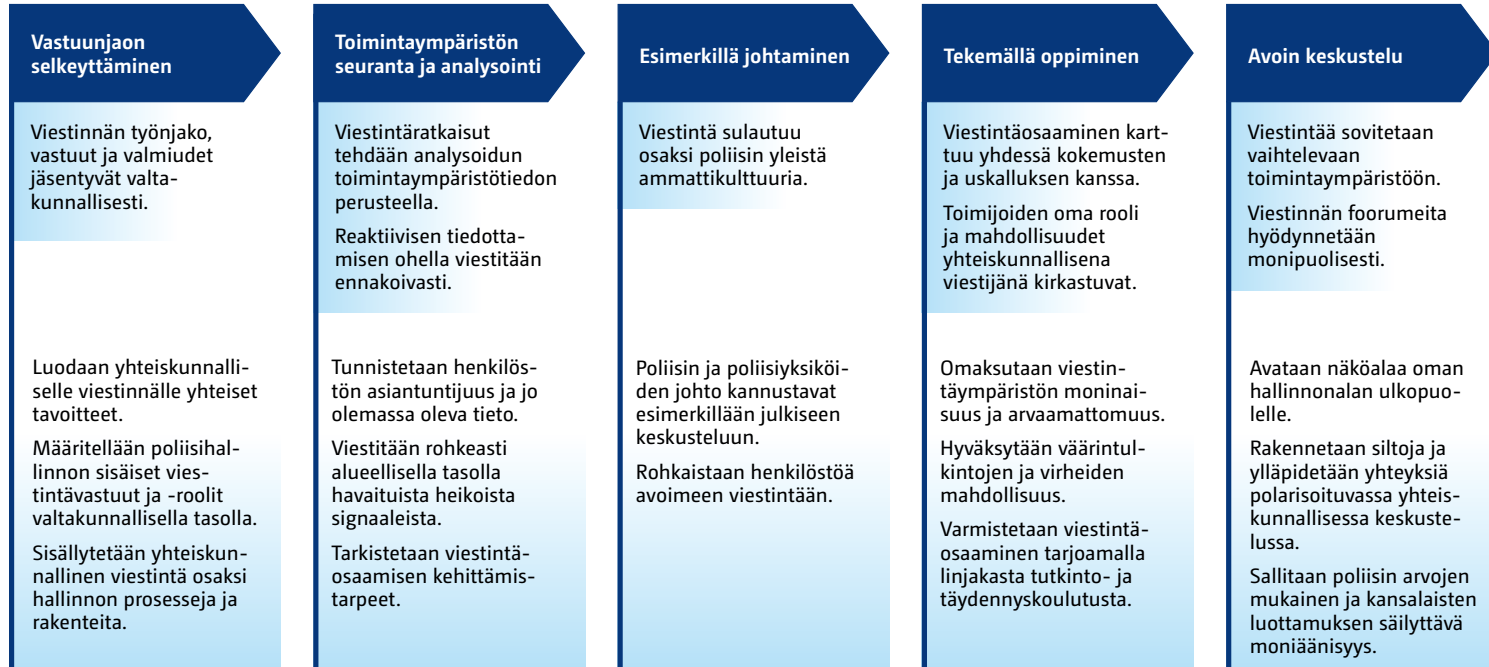
Kun edellä kuvatut toimintamallit vakiintuvat, poliisin viestintä on yhteiskunnallisesti vaikuttavaa, koska

- viestinnän työnjako, vastuut ja valmiudet ovat jäsenytyneet valtakunnallisesti
- viestinnällisiä ratkaisuja tehdään toimintaympäristön analyysin perusteella
- operatiivisista asioista tiedottamisen ohella viestitään ennakoidusti poliisin toimintaympäristöön liittyvistä ilmiöistä
- viestintä on sulautunut hiljalleen osaksi poliisin yleistä ammattikulttuuria
- viestintäosaaminen karttuu yhdessä kokemusten ja uskalluksen kanssa
- toimijoiden omat roolit ja mahdollisuudet yhteiskunnallisena viestijänä kirkastuvat samalla, kun osallistutaan keskusteluun eri foorumeilla
- viestintää sovitetaan vaihtelevaan toimintaympäristöön.

Yhteiskunnallinen viestintä on lähtökohtaisesti vuorovaikutteista ja moniäänistä. Avoin keskustelu kansalaisten ja sidosryhmien edustajien kanssa voi auttaa kartoittamaan turvallisuustilannetta eri näkökulmista ja antaa tietoa eri väestöryhmien kokemasta turvallisuudesta. Vuorovaikutteinen viestintä voi myös parantaa poliisin ymmärrystä turvallisuutta vaarantavista ilmiöistä. Keskusteluun osallistumalla voi ehkäistä väärän tai haitallisen tiedon leviämistä – mahdollisesti tehokkaammin kuin vain kansalaisia ohjeistamalla ja asioista tiedottamalla. Yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen voi auttaa hahmottamaan paremmin niitä monimutkaisia taustatekijöitä, jotka ovat johtaneet informaatiosekaannukseen ja puuttumaan niihin yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Millaiset yhteisöt esimerkiksi jakavat – joko tarkoituksellisesti tai tahtomattaan – harhaanjohtavaa tietoa? Keihin haitallisella tiedolla pyritään vaikuttamaan ja miksi?

On hyväksyttävä, että yhteiskunnallinen keskustelu etenee arvaamattomasti eikä väärinymmärryksiä tai -tulkintoja voi täysin ehkäistä. Erityisesti sosiaalisen median kanavat ovat poliisin kannalta haasteellisia julkisen keskustelun foorumeita. Poliisin tulisikin etsiä sellaisia viestintäkeinoja ja -foorumeita, joihin liittyvät haasteet ovat tasapainossa keskusteluun osallistumisesta saatavien potentiaalisten hyötyjen kanssa. Tämä puolestaan edellyttää kokemalla ja kokeilemalla oppimista.

Yhteiskunnallinen viestintä asettuu eri ulottuvuuksineen vähitellen osaksi koko poliisin toimintakulttuuria. Ennakoiva yhteiskunnallinen viestintä ei ole tulevaisuudesta käytävän keskustelun ennustamista, vaan vaihtoehtoisten ja tavoiteltavien tulevaisuuskuvien toteuttamista viestinnän keinoin.

Kuvio 11. Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän suuntaviivat -konsepti

Lähteet

Aula, Pekka, Matikainen Janne & Villi, Mikko (2008). Verkko yhteiskunnallisenä tilana. Teoksessa Aula, Pekka, Matikainen, Janne, Villi, Mikko (toim.) Verkkoviestintäkirja. Helsinki: Yliopistopaino, 9–21.

Aula Research (2018). Poliisihallitus Sidosryhmätutkimuksen tulosesitys 19.1.2021.

Dekker, Rianne, Van Den Brink, Puck & Meijer, Albert. (2020). Social media adoption in the police: Barriers and strategies. *Government Information Quarterly*, 37(2), 101441, <https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.101441>

Ellun Kanat (2019). Poliisihallitus Rytmihäiriö & analyysi 13.12.2019.

Ellun kanat (2020). Viestinnän strategiset työkalut & vaikuttajaviestinnän pelikirja 14.2.2020.

Fielding, Nigel G. (2021). Police communications and social media. *European Journal of Criminology*, April 2021, 1–19, <https://doi.org/10.1177%2F1477370821998969>

Gaber, Ivor (2016). Is there still a 'crisis in public communication' (If there ever was one)? The UK Experience. *Journalism*, 17(5), 636–651, <https://doi.org/10.1177%2F1464884915576731>.

Grygiel, Jennifer & Lysak, Suzanne (2020). Police social media and broadcast news: an investigation into the impact of police use of Facebook on journalists' gatekeeping role. *Journalism Practice*, 15 (7), 994–1011, <https://doi.org/10.1111/soc4.12648>.

Hand, Laura & Ching, Brandon (2020). Maintaining neutrality: a sentiment analysis of police agency Facebook pages before and after a fatal officer-involved shooting of a citizen. *Government Information Quarterly*, 37(1), <https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.101420>.

Hirvonen, Maija, Kinnunen, Tuija & Tiittula, Liisa (2020). Viestinnän saavutettavuuden lähtökohtia. teoksessa Maija Hirvonen & Tuija Kinnunen (toim.) Saavutettava viestintä: Yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta edistämässä. Helsinki: Gaudeamus, 13–31.

Ho, Alfred & Cho, Wonhuyk (2017). Government communication effectiveness and satisfaction with police performance: a large-scale survey study. *Public Administration Review*, 77(2), 228–239, <https://doi.org/10.1111/puar.12563>.

Högström, Anne (2002). Yhteiskunnallinen viestintä. Helsinki: Inforviestintä.

Ikäheimo, Hannu-Pekka & Vahti, Jukka (2021). Mediavälitteinen yhteiskunnallinen vaikuttaminen. *Murros ja tulevaisuus*. Sitran selvityksiä 178. Helsinki: Sitra.

Macnamara, Jim (2016). The work and ‘architecture of listening’: addressing gaps in organization-public communication. *International Journal of Strategic Communication*, 10(2): 133–148.

McIntyre, Lee (2018). *Post-Truth*. Cambridge, Ma: The Mit Press.

Poliisihallitus (2020). Poliisin strategia. Pdf-dokumentti. Viitattu joulukuussa 2021. <https://poliisi.fi/documents/25235045/28127375/Poliisin-strategia-2020-2024.pdf/712129e3-0110-cdc1-3ef3-8c29052a5763/Poliisin-strategia-2020-2024.pdf?t=1606152509317>.

Sahramäki, Jukarainen, Kaario, Muttilainen, Mäkelä & Salmi-Hiltunen (2022). Poliisi julkisen keskustelun kohteena. Poliisin yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen katsaus journalistiseen mediaan ja poliisin viranomaisviestintään. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 22.

Sisäministeriö (2018). Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019–2023. Pdf-dokumentti. Viitattu joulukuussa 2021. <https://valtioneuvosto.fi/documents/1410869/4024872/Poliisin+ennalta+est%C3%A4v%C3%A4n+ty%C3%B6n+strategia+2019-2023.pdf/ae0d1f5-8fc9-fac6-1e60-68c0374e296f/Poliisin+ennalta+est%C3%A4v%C3%A4n+ty%C3%B6n+strategia+2019-2023.pdf>

Sisäministeriö (2019). Sisäministeriön hallinnonalan konsernistrategia. Verkkosivu. Viitattu joulukuussa 2021. <https://intermin.fi/ministerio/konsernistrategia>

Uskali Nina (13.4.2021). Poliisin näkemyksiä julkisuuslain mukaisesta arvioinnista. Poliisihallitus. Verkkosivu. Viitattu joulukuussa 2021. <https://poliisi.fi/blogi/-/blogs/poliisin-nakemyksia-julkisuuslain-mukaisesta-arvioinnista>

Vahti, Jukka (2021) Media- ja vaikuttamisympäristön murros ja tulevaisuus. Poliisi yhteiskunnallisen viestinnän murroksessa -työpaja 14.10.2021.

Walsh, James & O'Connor, Christopher (2019). Social media and policing: a review of recent research. Sociology Compass, 13(1), e12648, <https://doi.org/10.1111/soc4.12648>.

Liitteet

Liite 1. Teemahaastatteluaineisto

Poliisiyksiköiden päälliköiden (n=14) haastattelut toteutettiin elo-syyskuussa 2021. Kestoltaan noin tunnin mittaiset haastattelut järjestettiin etäyhteydellä. Haastattelijan ja haastateltavan ohella tapaamisissa oli mukana tutkimusavustaja, joka koosti haastatteluista muistion. Lisäksi tutkimusavustajalla oli käytössään haastatteluiden nauhoitukset, joita hyödynnettiin haastattelu-muistioiden muodostamisen tukena.

Haastatteluissa kartoitettiin laajasti poliisin yhteiskunnallisen viestinnän tarpeita ja osatekijöitä vapaan keskustelun kautta. Haastatteluiden lähtökoh-tana oli tarjota poliisiyksiköiden päälliköille mahdollisuus nostaa esiin niitä asioita, jotka heidän näkökulmastaan ovat keskeisiä poliisin yhteiskunnalli-sen viestinnän viitekehyksessä. Näin ollen haastatteluissa hyödynnettiin tee-mahaastattelumenetelmää, joka antaa tilaa uusista teemoista ja ajatuksis-ta keskustelulle haastattelun aikana ja rohkaisee haastateltavaa pohtivaan otteeseen. Teemahaastattelumenetelmää noudattaen haastattelija huolehti kuitenkin siitä, että kaikissa haastatteluissa käsiteltiin haastattelurungon mu-kaisia teemoja.

Haastatteluteemojen valinnassa hyödynnettiin kirjallisuuskatsausta (katso luku 2) ja hankkeen asettamispäätöksen linjauksia. Teemahaastattelurunko koostui kolmesta teemasta, jotka jakautuivat useampaa alateemaan (tau-lukko 1).

Taulukko 1. **Teemahaastattelurunko**

Teema	Alateemat
Toimintaympäristön muutokset ja viestinnän tarpeet	<ul style="list-style-type: none"> • Poliisin toimintaympäristön muutosten ennakointi • Viestinnän tarpeiden tunnistaminen • Viestinnän prosessi ja vastuut
Yhteiskunnallisen viestinnän osatekijät poliisissa	<p>Yhteiskunnallinen keskustelu</p> <p>Poliisin rooli ja asema yhteiskunnallisessa keskustelussa</p> <p>Viestinnän eri tasot yhteiskunnallisessa keskustelussa</p> <p>Yhteiskunnallisen keskustelun seuraaminen</p>
Vuorovaikutteisuus yhteiskunnallisessa keskustelussa	<p>Yhteiskunnallisen keskustelun muodot</p> <p>Vuorovaikutusta rajaavat tekijät</p>

Liite 2. Kyselytutkimus

Tutkimushankkeen osana toteutettiin haastattelututkimusta täydentävä kysely marraskuussa 2021. Tavoitteena oli kartoittaa eri kohderyhmien näkemyksiä, kokemuksia ja oletuksia poliisin yhteiskunnallisesta viestinnästä. Kysely jakautui neljään teemaan:

1. Poliisin viestintä ja toimintaympäristön muutokset
2. Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän nykytila
3. Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän kehityssuunnat
4. Julkisen keskustelun foorumit.

Jokainen teema sisälsi väitteitä, joita pyydettiin arvioimaan neliportaisella asteikolla⁶. Lisäksi vastaajilla oli jokaisen teeman yhteydessä mahdollisuus tarkentaa omia näkemyksiään avoimilla vastauksilla. Kyselyyn kutsuttiin vastaamaan hankkeen työpajoihin kutsuttujen kohderyhmien edustajia (luku 4). Taulukkoon 2 on koottu kyselytutkimukseen kutsutut kohderyhmittäin.

---

⁶ Kyselyssä hyödynnetyt asteikot:

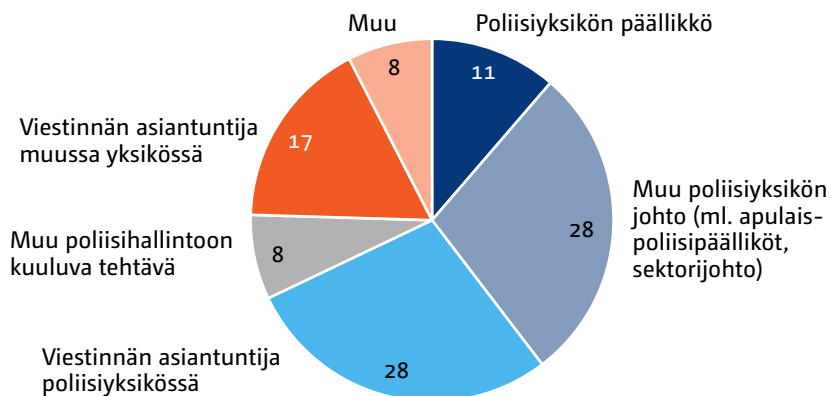
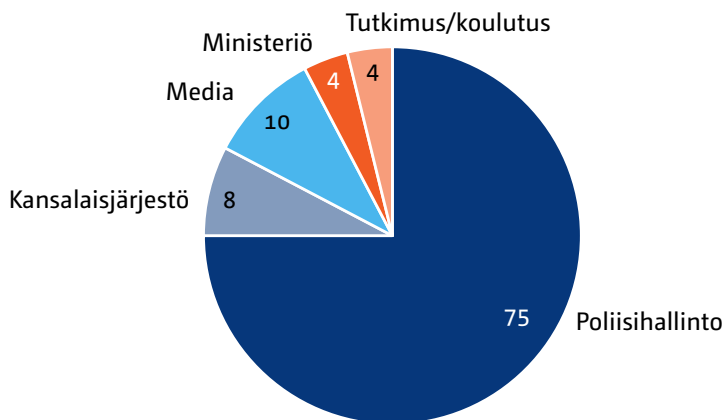
- täysin eri mieltä - jokseenkin eri mieltä - jokseenkin samaa mieltä - täysin samaa mieltä
- ei lainkaan toivottavaa - ei kovin toivottavaa - toivottavaa - erittäin toivottavaa
- ei lainkaan todennäköistä - ei kovin todennäköistä - jokseenkin todennäköistä - erittäin todennäköistä.

Taulukko 2. **Kyselytutkimukseen kutsutut vastaajat kohderyhmittäin**

Kohderyhmä	lukumäärä	%
Poliisiyksiköiden päälliköt	14	6,8
Poliisiyksiköiden apulaispoliisipäälliköt	22	10,7
Poliisiyksiköiden sektorijohtajat	47	22,8
Poliisin viestintäasiantuntijat	16	7,8
Poliisihallituksen edustajat	11	5,3
Muut poliisihallinnon edustajat	3	1,5
Sisäministeriön edustajat	5	2,4
Sisäministeriön hallinnonalan sidosryhmien edustajat	9	4,4
Kansalaisjärjestöjen edustajat	29	14,1
Media edustajat	50	24,3
Yhteensä	206	100,0

Kyselyn vastausaika oli kolme viikkoa, jonka aikana vastaanottajille lähetettiin kolme muistutusta. Kyselyyn vastasi 53 henkilöä. Kyselyn vastausprosentti oli 26. Vastauksissa painottui poliisihallinnon toimialaan ja toimenkuviin kuuluvat vastaajat (kuviot 1 ja 2).

Kuvio 1. Kyselytutkimukseen vastanneet toimialoittain (%)

Kuvio 2. Kyselytutkimukseen vastanneet toimenkuvittain (%)

Liite 3. Tutkimushankkeessa järjestetyt verkkotyöpajat

Tutkimushankkeen aikana järjestettiin kaksi verkkotyöpajaa. Työpajoihin kutsuttiin kohderyhmien edustajia poliisihallinnosta ja poliisin sidosryhmistä (taulukko 2). *Poliisi yhteiskunnallisen keskustelun murroksessa* -työpajaan 14.10.2021 osallistui 58 henkilöä ja 11.11.2021 järjestettyyn *Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän askelmerkit* -työpajaan 53 henkilöä.

Taulukko 3. Työpajoihin kutsutut edustajat kohderyhmittäin

Kohderyhmä	14.10. 2021	11.11. 2021	Kutsutut
Poliisiyksiköiden päälliköt	10	9	14
Poliisiyksiköiden apulaispoliisipäälliköt	7	8	21
Poliisiyksiköiden viestintäpäälliköt / asiantuntijat	12	12	16
Poliisiyksiköiden sektorijohtajat	11	7	47
Poliisihallituksen edustajat	4	4	10
Muut poliisihallinnon edustajat	2	3	3
Sisäministeriön edustajat	3	3	5
Sidosryhmät, kansalaisjärjestöt	4	2	8
Sidosryhmät, media	1	0	24
Sidosryhmät, turvallisuusviranomaiset	3	5	9
Sidosryhmät, muut	1	0	0
Yhteensä	58	53	157

Poliisi yhteiskunnallisen keskustelun murroksessa -työpajassa lokakuussa 2021 keskityttiin ennakointiin ja vaikuttamiseen. Tilaisuuden alustajina toimivat Sitran johtava asiantuntija Jukka Vahti, Poliisihallituksen erityisasiantuntija Piia Vuori-Murto ja Yleisradion toimittaja Tuomas Rimpiläinen. Tilaisuuden avauspuheenvuoron pitivät poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen ja Poliisiammattikorkeakoulun rehtori Kimmo Himberg. Alustuksen jälkeen osallistujat jaettiin kahdeksen pienryhmään, joissa käydyn keskustelun pienryhmien fasilitaattorit kirjasivat Padlet-alustoille. Padlet-alustojen kirjauksia on hyödynnetty tämän raportin aineistona. Tilaisuuden päätti Poliisin

yhteiskunnallinen viestintä -tutkimushankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja, viestintäpäällikkö Marko Luotonen Poliisihallituksesta.

Pienryhmätyöskentelyn aluksi jokaiselle pienryhmälle annettiin kuvitteellinen taustaskenaario. Pienryhmiä pyydettiin pohtimaan taustaskenaarioon liittyvää mahdollista yhteiskunnallista keskustelua. Skenaarioiden avulla pyrittiin luomaan tilanne, jossa poliisin tulisi kyetä ennakoimaan tulevaisuuden kehitystä ja viestimään yhteiskunnallisista ilmiöistä. Pienryhmiä pyydettiin pohtimaan erityisesti viittä teemaa ja niihin liittyviä kysymyksiä:

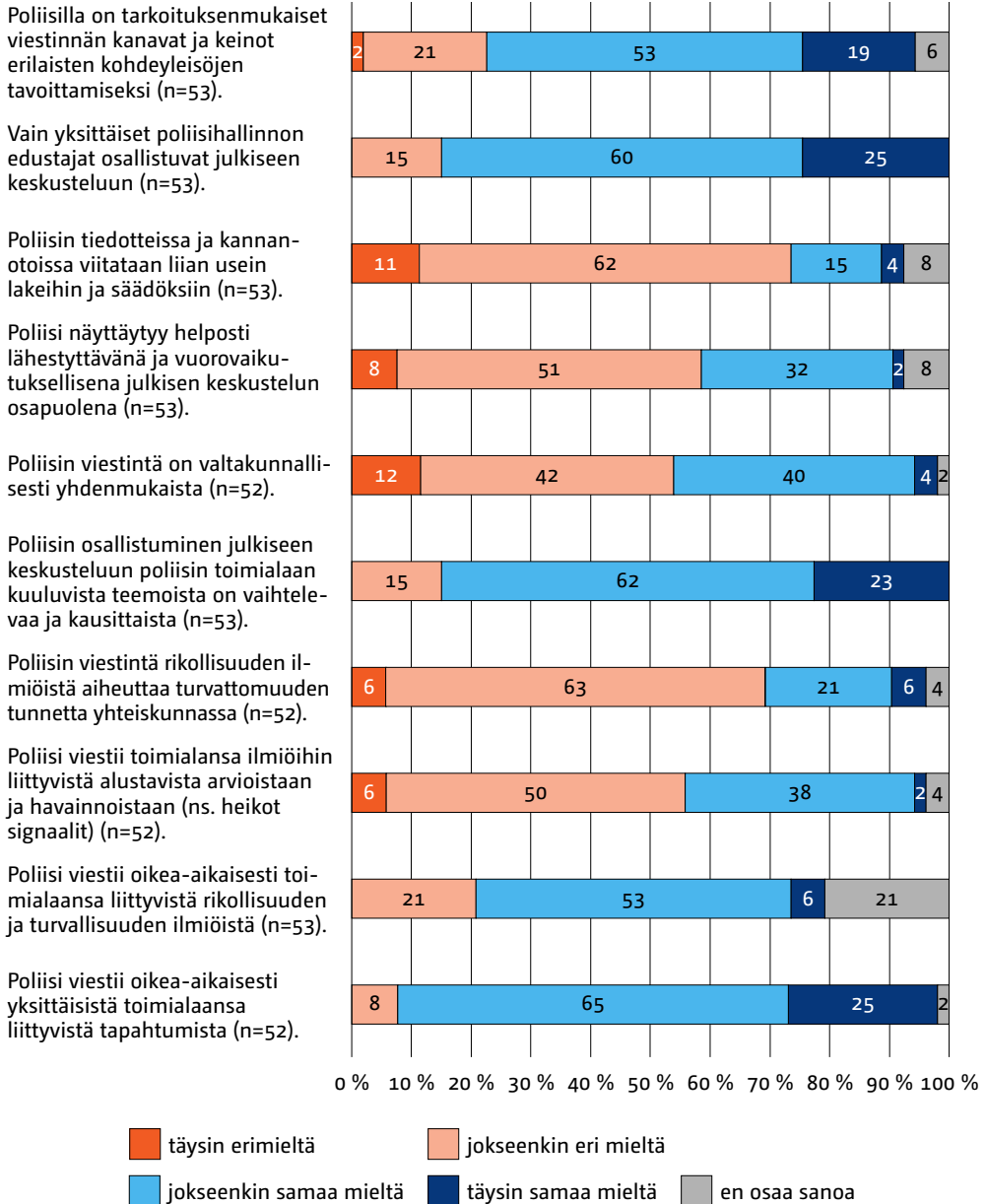
1. **Mitä yhteiskunnallisia ilmiöitä** poliisin olisi syytä seurata ja ennakoita skenaarion kaltaisessa tilanteessa?
2. **Millaisille julkisen keskustelun foorumeille** poliisin olisi hyvä osallistua omien vakiintuneiden viestintäkanavien ja -tapojen lisäksi?
3. **Mitkä olisivat poliisin ydinviestit** skenaarion tilanteessa?
4. **Kenen kanssa poliisin olisi hyvä viestiä?** Mikä olisi kumppaneiden oma tulokulma, joka täydentäisi poliisin viestintää?
5. **Miten poliisi voisi kohdata seuraukset**, joita yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisesta aiheutuu? Miten kerätä talteen kokemuksista opittua ja hyödyntää sitä jatkossa omassa viestinnässä?

Poliisin yhteiskunnallisen viestinnän askelmerkit -työpajassa marraskuussa 2021 keskityttiin yhteiskunnallisen viestinnän suuntaviivoihin. Erilaisia näkökulmia yhteiskunnalliseen viestintään tarjosivat työpajan alustajat Pelastusopiston tutkija Aino Harinen, Etelä-Suomen aluehallintoviraston pelastusylitarkastaja Mira Leinonen, Tampereen yliopiston journalistiikan, kuvajournalismin ja visuaalisen journalismin ainejärjestön Vostok ry:n puheenjohtaja Janita Karra ja Suomen ammattiin opiskelevien liiton SAKKI ry:n puheenjohtaja Jutta Vihonen. Työpajan avasi sisäministeriön viestintäjohtaja Eriikka Koistinen.

Alustusten jälkeen osallistujat jaettiin neljään pienryhmään, joissa käytiin Erätauco-säätiön vetämät Erätauco-keskustelut. Keskustelujen teemoina olivat muun muassa yhteiskunnallisesta viestinnästä saadut hyvät kokemukset, yhteiskunnallista viestintää tukevat ja estävät tekijät poliisissa sekä poliisin yhteiskunnallisen viestinnän tulevaisuuden kehityssuunnat. Jokaisessa pienryhmässä toimi kirjuri, joka kirjasi ylös keskustelun sisällön ja havainnot mahdollisimman tarkasti muistioon. Erätauco-säätiön fasilitaattorit tekivät lisäksi omat muistiinpanot keskustelun keskeisestä sisällöstä. Näitä muistioita ja muistiinpanoja hyödynnetään tämän raportin aineistona.

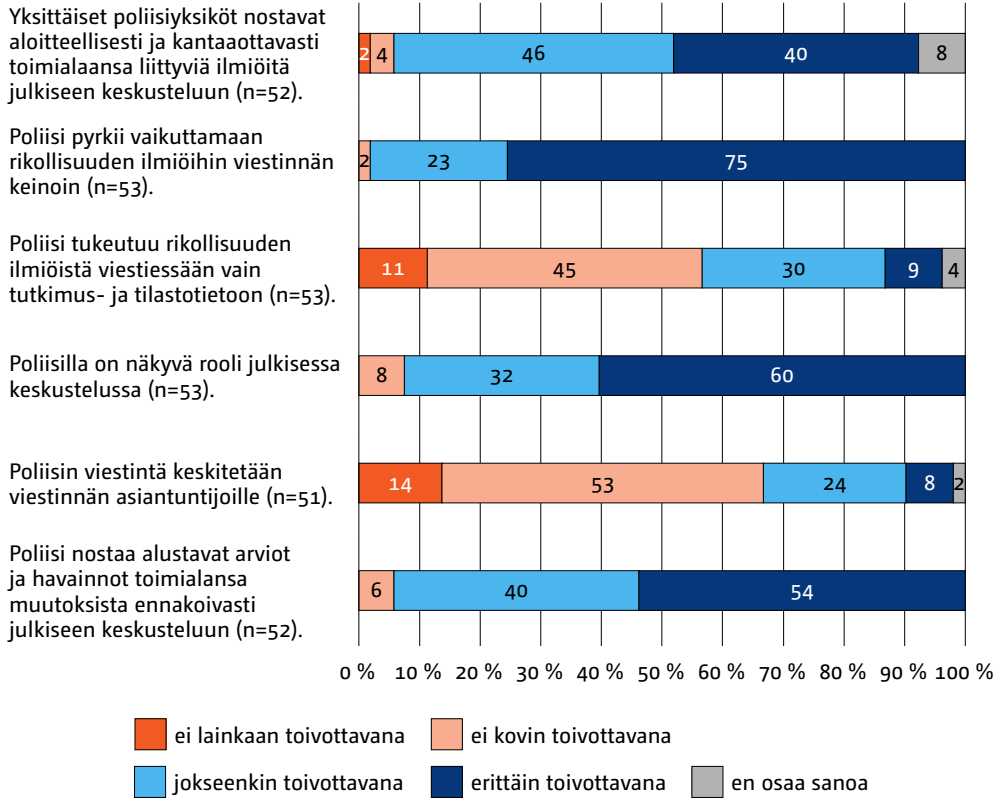
Liite 4. Kyselytutkimuksen tulokset kuvioina

Arvioi olla olevia väittämiä.

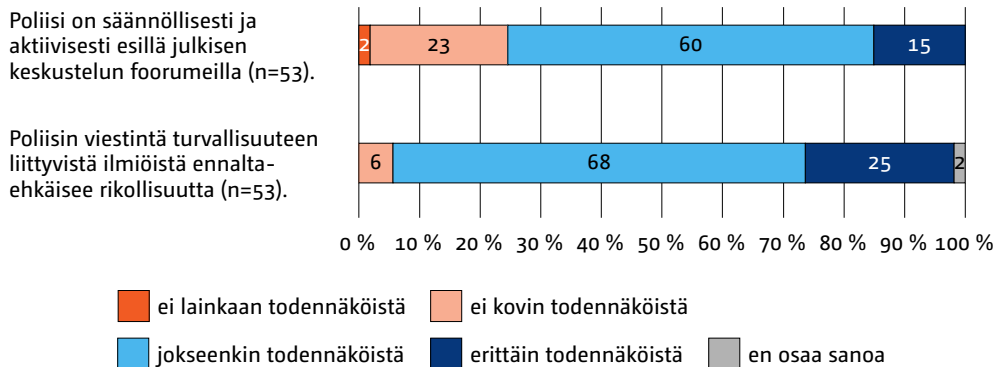
Kuvio 3. Vastaajien arviot poliisin yhteiskunnallisen viestinnän ja toimintaympäristön nykytilasta

Kuinka toivottavana pidät seuraavia väittämiä?

Kuvio 4. Vastaajien arviot poliisin viestintään liittyvien väitteiden toivottavuudesta

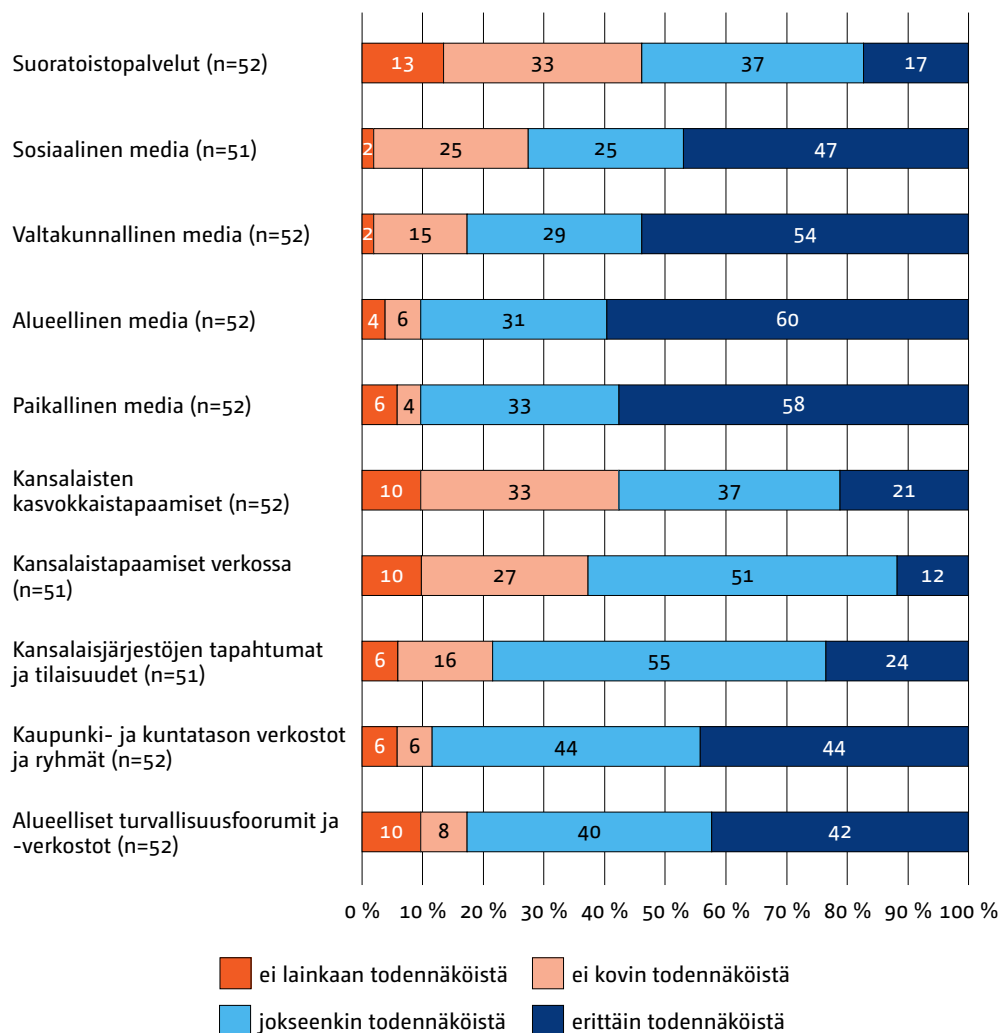
Kuinka todennäköisenä pidät seuraavia väittämiä?

Kuvio 5. Vastaajien arviot poliisin viestintään liittyvien väittämien todennäköisyydestä

Millä seuraavista keskustelun foorumeista voit nostaa esiin yhteiskunnallisia ilmiöitä ja teemoja?

Kuvio 6. Vastaajien arviot yhteiskunnallisen keskustelun foorumeista

Liite 5. Kooste hankkeen työpajoista saaduista osallistujapalautteista

Molemmista työpajoista kerättiin palautetta sähköisellä kyselyllä. Lokakuussa 2021 järjestetystä työpajasta palautetta antoi neljä osallistujaa. Vastaajat kokivat ennen työpajaa osallistujille lähetetyn infokirjeen hyödylliseksi itselleen. Infokirje sisälsi työpajan aikataulun, Teams-ohjeet ja alustajaesittelyt. Teams-ohjeistus koettiin jokseenkin hyödylliseksi.

Vastaajat kokivat työpajassa pidetyt alustukset itselleen jokseenkin hyödyllisenä. Niin ikään pienryhmätyöskentelyä pidettiin jokseenkin hyödyllisenä ja tarkoituksenmukaisena. Yhdessä avopalautteessa kuitenkin todettiin, että aiheiden tärkeydestä huolimatta pienryhmässä oli haastavaa saada kiinni siitä, mistä ryhmän tulisi keskustella. Tämän vuoksi keskustelu oli osittain polveilevaa. Lisäksi toisessa palautteessa todettiin, että palautteen antajan pienryhmän aihe vaikutti mieluisemmalla viestinnän ammattilaisille, kun taas poliisitaustaisten osallistujien osallistuminen jäi vähäisemmälle.

Osallistujat kokivat Teamsin toimivaksi verkkotyöpajan alustaksi. Joillekin osallistujille Teams aiheutti myös ongelmia, kun heidän oli hankala pysyä kokouksessa toistuvien yhteyskatkosten vuoksi. Ennen työpajaa osallistujille toimitettu Outlook-kalenterikutsu koettiin erityisen hyödylliseksi.

Työpajan osallistujamäärää ja poliisin ulkopuolista näkemystä pidettiin erityisen hyvänä: alustukset herättivät osallistujat pohtimaan monipuolisesti poliisin viestintää. Vastauksissa todettiin myös, että työpajan järjestäminen kasvotusten olisi ollut mielekästä.

Marraskuussa 2021 järjestetystä työpajasta tuli yhteensä kuusi osallistujapalautetta. Lokakuussa järjestetyn työpajan tavoin osallistujille toimitetut ennakkomateriaalit ja Teams-ohjeistukset koettiin hyödylliseksi. Avopalautteessa todettiin, että ennakkomateriaalit ovat tärkeitä työpajaan virittäytymisessä, ja ennakkomateriaaleja olisi voinut olla jopa enemmän. Työpajassa pidetyt alustukset koettiin hieman ensimmäistä työpajaa hyödyllisemmiksi. Avovastauksissa keuhuttiin alustajien valinnan onnistumista.

Erätauko-keskustelua pidettiin hyödyllisenä ja mielenkiintoisena. Vastaajat kokivat, että pienryhmätyöskentelyn aikana esitetyt tiiviit täsmäkysymykset

ja puheenvuorojen jakaminen toimivat hyvin. Teamsin toimivuutta ja Outlook-kutsun hyödyllisyyttä arvioitiin samaan tapaan kuin edellisellä palautekierroksella.

Avovastauksissa todettiin työpajan innostaneen ja avanneen asioita itselle. Erityisesti pidettiin pienryhmien johdetuista keskusteluista, erilaisista näkökulmista ja fasilitaattoreista. Palautteissa toistui toive siitä, että työpajan keskusteluja voitaisiin jatkaa myös kasvotusten.

Poliisi toimii tänä päivänä hybridissä mediaympäristössä, joka haastaa perinteisen viranomaisviestinnän tavat ja roolit. Useat perinteiset ja digitaaliset mediat kilpailevat ihmisten huomiosta. Kiinnostavia sisältöjä tuottavat niin toimittajat, yrittäjät, poliitikot kuin kansalaisetkin, ja julkisuuden kentille syntyy monenlaisia vaikuttamisen verkostoja.

Yhteiskunnallinen viestintä on lähtökohtaisesti vuorovaikutteista: myös viestijä vastaanottaa tietoa ja näkökulmia ja mukauttaa viestintää ja toimintaa sen mukaisesti. Poliisin viestintä painottuu yhä tiedottamiseen ja on vasta kehittymässä aidosti vuorovaikutteiseksi. Julkiseen keskusteluun osallistuminen koetaan poliisihallinnossa kuitenkin tarpeelliseksi ja sen arvioidaan parantavan poliisitoiminnan vaikuttavuutta.

Katsaus käsittelee poliisin yhteiskunnallisen viestinnän nykytilaa, haasteita ja kehittämistarpeita *Poliisin yhteiskunnallinen viestintä* -tutkimushankkeen näkökulmasta. Hankkeen tulosten mukaan poliisin viestintä on yleisesti ottaen varsin onnistunutta. Toisaalta poliisin viestintä- ja toimintakulttuurin tunnustetaan olevan murrosvaiheessa. Avoin julkinen keskustelu avaa tilan myönteisten seurausten lisäksi kielteisille seurauksille, kuten poliisin henkilöstön maalittamiselle ja turvallisuusilmäiden politisoitumiselle.

Poliisiyksiköt toivovat viestintätönsä tueksi aika- ja henkilöresursseja, esimerkin näyttämistä ja rohkaisua. Yksiköt odottavat poliisin keskushallinnolta myös selkeää linjausta siihen, mikä on poliisilaitosten ja muiden poliisiyksiköiden rooli ja mandaatti yhteiskunnallisessa keskustelussa. Kulttuuristen ja rakenteellisten esteiden madaltamisella on keskeinen merkitys avoimen ja vuorovaikutuksellisen viranomaisviestinnän kehittymiselle.

Katsauksessa esitellään konsepti poliisin yhteiskunnalliselle viestinnälle, joka tiivistää keskeiset poliisin viestinnän kehitystä edistävät toimintamallit.

